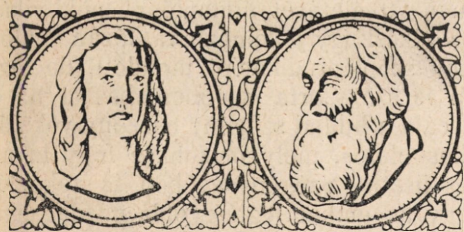

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET
ÉBRESZTÉSÉRE KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

ALAPITOTTA: DR. BOROS GYÖRGY

Józan Miklós unitárius püspök

1869—1946

Tizenyolc esztendeje annak, hogy egy februári délutánon kolozsvári templomunkban egy lelke mélyéig meghatódott óriási gyülekezet méltóságteljes áhitattal hallgatta a gyászleppellel borított szószékről elhangzó komor szavakat: „Ebben a koporsóban nyugszik Ferencz József unitárius püspök, élt 93 évet.” Szavakban nem is lehet elmondani, hogy az unitárius gyülekezet a gyászszertartás áhitatában mit érzett lelke mélyén. Hiszen a prédikátor gyászbeszéde alapján egy három emberöltőre terjedő hosszú élet rajzolódott ki előtte, amelyből 52 év tényleges főpásztori szolgálat volt. Az akkori nemzedék legnagyobb része unitárius püspöki temetésre nem is emlékezett, olyan régen volt már az, amikor Kriza Jánost bucsuztatta Erdély unitárius népe.

Isten bölcs rendelkezése aztán úgy hozta, hogy az azóta eltelt 18 esztendőben az unitárius vallásközösségnek három püspök ravatala mellett kellett imádkoznia. 1941 január 29-én, 86 éves korában általános részvét mellett kísértük ki a temetőbe a már évekkal azelőtt nyugalomba vonult dr. Boros György főpásztorunkat. Még egy év is alig telt el és 1942 április 13-án dr. Varga Béla volt püspökünkötől kellett végbúcsút vennünk. Néhány héttel ezelőtt pedig, 1946 január 11-én Józan Miklós szeretve tisztelt főpásztorunk koporsója mellett hullattuk a fájdalom és részvét bánatos könnyeit.

Józan Miklós, egyházunk huszonhatodik püspöke, 1869-ben született Tordatúron. Atyját, aki kántortanító volt, korán elvesztette s mostohaapja, Borbély Lajos tordai kovácmester nevelte fel. Iskolai tanulmányait Tordán kezdte és kolozsvári kollégiumunkban folytatta, ahol mind a gimnáziumban, mind a Teológiai Akadémián a legkiválóbb növendéknek bizonyult. Azután három boldog esz-

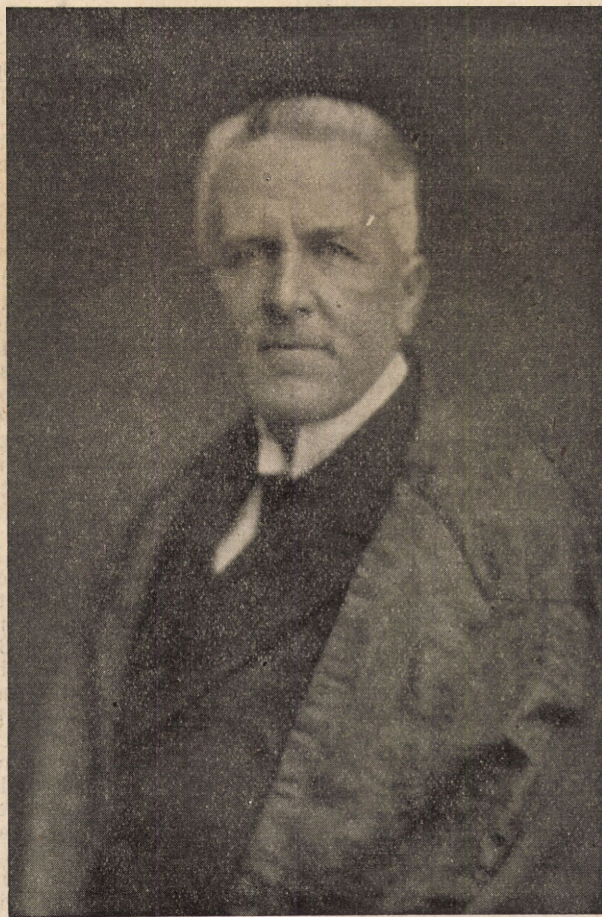
tendőt töltött Angliában. Ennek az időszaknak gazdag élményei életének végéig elkísérték. Későbbi életében is állandóan meleg kapcsolatot tartott fenn angliai és amerikai

hittestvéreinkkel és az Angliában és Európa többi országaiban rendezett gyűléseken több alkalommal képviselte egyházunkat. Angliából hazatérve, Polgárdiban kezdte lelkészi működését, majd 1896-ban Torockó népe hívta meg lelkészének. Az ott eltöltött három esztendő feledhetetlen marad a gyülekezet számára, amint arról a temetésre felvonult torockói küldöttség vezetője, Benczédi Domokos lelkész a nyitott sír mellett tanubizonyosságot is tett eszerint: „Onnan jöttünk, ahol a nép templomának tornyában még a harang is azt hirdeti: egy az Isten! Józan Miklós püspök mint torockói lelkész szintén erre tanította híveit: egy az Isten, következképpen ennek az egy Istennek mindannyian egyforma gyermekei vagyunk. Mi torockóiak ezt a tanítást örizzük meg lelkünkben és adjuk majd tovább gyermekeinknek és unokáinknak. Torockó népe nem felejt. Torockó örökre őrzi ezt a tanítást, mint Józan Miklós hagyatékát.”

1896-ban esküdött örök hűséget Heftl Etelkának, akivel egy félvszázadon keresztül békés, boldog házasságot élt. A jó Isten házasságukat három fiúgyermek-

kel áldotta meg. Hitvесе, gyermekei és unokái meleg szeretetétől körülvéve s a maga részéről is szíve melegét feléjük árasztva, családja körében boldognak, Istentől gazdagon megáldottnak érezte magát.

1899-ben került budapesti egyházközségünk élére, melynek életét lelkipásztori, hitoktatói, majd esperesi és püspöki v. káriusi minőségében 42 hosszú esztendőn át irányította. Az első világháború végéig az óriási kiterjedésű egyházközségben egyedül látott el minden szolgálata-

tot, ami olyan teljesítmény, melyet csak egy testben és lélekben egyaránt erős ember vihetett véghez, amilyen Józán Miklós volt. Életének és munkásságának fénykora arra a négy évtizedre esik, melyet Budapesten töltött s mely alatt az unitárius névnek, gondolatnak és egyháznak általános megbecsülést és tiszteletet szerzett.

Egyházunk Zsinati Főtanácsa 1941. évi június 29-én választotta a dr. Varga Béla lemondásával megüresedett legfőbb egyházi méltóságra, a püspöki székre. Megválasztásakor 72 éves volt, amikor az ember alkotó tevékenysége már hanyatlóban van. Főpásztorunk azonban élete végéig tevékeny volt és érdeklődése sok mindenre kiterjedt. Bölcs józansága és gazdag élettapasztalata sok nehézségen segítette át kis egyházunkat. A nagy változásokkor őrhelyén hűségesen kitartott. Hős lélekkel vállalta a keresztet és megaláztatásokat, melyek bőven jutottak osztályrészül. Élete utolsó hónapjaiban azonban már látszottak rajta a fáradság jelei. Ragaszkodott ugyan a szent isteni adományhoz, az élethez, de már sokat foglalkozott a halál gondolatával. Mindennap kijárt a temetőbe s kijelölte magának azt a helyet, ahol pihenni óhajtott. Karácsony ünnepén még úrvacsorát osztott, óesztendő estéjén elbucszította a tovatűnő évet és újév napján fogadta az üdvözléseket, de másnap már ágyba került s a fellépett tüdőgyulladás szervezete felett életének 77-ik évében, január 7-én reggel diadalmaskodott. Halálos ágya mel'ett még hűséges hitvese se állhatott, mert betegen feküdt. Szűkebb családja, gyermekei, unokái pedig csak hetekkel később tudták meg, hogy a család feje, díszje, büszkesége visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

Józán Miklós gyönyörű testalkatú, hódító megjelenésű férfiú volt. Nagyszerű külsejéhez járult életvidámsága, természetes, közvetlen, lebilincselően kedves modora, kivételesen szép szónoki hangja, melyek, bármerre járt, első pillanatra népszerűvé tették. Szerette az életet, de a számára Isten által oly bőkezűen osztogatott természeti ajándékokkal soha nem élt vissza. A szinte tökéletes formálódott testben mélyen érző szív dobogott, nemes költői láng égett, tántoríthatatlan, alázatos Istenhit lobogott. Eszményi magaslaton állva élte kiegyensúlyozott, magasrendű, Istennek tetsző életét. Pásztorinak, irányítóinak, vezérnek teremtette őt a jó Isten.

Józán Miklós, Erdély örök szerelmese, izig-vérig magyar ember és hazafi volt a szó igazi, nemes, magasrendű értelmében. Ez a hazafiság soha nem volt támadó, más nemzetiségeket bántó, elfogult, hétköznapi. Egész életében a békességet, mások megbecsülését, a népek és felekezetek közötti megértést hirdette s ez a szellem irányította cselekedeteit is.

Józán Miklós tántoríthatatlan unitárius volt, aki minden szavával és minden cselekedetével Jézus tanítványának és Dávid Ferenc méltó szószólójának bizonyult. A hitbeli kérdésekben nem szerette a szélsőségeket és keményen ragaszkodott a 19. század második felében kialakult szabad keresztény hitfelfogáshoz, melyre egész hitvallását építette. Bibliás ember volt, aki mindenütt a Bibliával kezében jelent meg s szívesebben épített a szent könyv bölcsességére, mint az emberek okoskodásaira.

Józán Miklós legkiválóbb szónokaink közé tartozott. Mondanivalóit egyszerű, világos, de lebilincselő módon juttatta kifejezésre. A magyar nyelv nagy mestere volt, amelyen, mint egy művészi hangszeren, elragadóan játszott. Akik alkotó tevékenységének idején, fiatalabb éveiben hallgatták, egyes szerepléseit, mint ritka, gazdag élményt, életük végéig lelkükben hordozták vagy hordozzák.

Józán Miklósnak jelentős irodalmi munkássága volt. „A fejedelem és papja” című könyvében János Zsigmondnak és Dávid Ferencnek állított emléket versben és prózában. Az „Aratás” című könyvében cikkeket, kisebb írásait, irodalmi fordításait és költeményeit gyűjtötte össze. „Szemtől-szembe” című hatalmas könyve a kisebbségi

idők alatt elmondott gyönyörű rádióbeszédeit tartalmazza. Minden írása mögött egy élő, mélyen érző, hívő ember áll.

Józán Miklós talpig ember volt, aki nemes hivatása teljesítése közben emberi méltóságát mindig megőrizte. Bátor ember volt, aki meggyőződését soha semmi körülmények között meg nem tagadta. A szív és lélek embere volt, aki a rideg paragrafusok alkalmazása helyett a szeretet, jóság és megbocsátás jézusi melegét árasztotta embertársai felé. 1939-ben a 70. életévét ünneplő püspöki vikáriust dr. Csiky Gábor lelkész így jellemezte: „Józán Miklós 40 esztendő alatt sok szép prédikációt mondott, de legszébb prédikációinál is százszorta szebben beszél az ő példás élete. Pénztárcája a bibliai szegény asszony vékájához és korsójához hasonlatos, melyből sohase fogy ki az irgalmasság olaja és lisztje. Szegénységében is tékozló, mert azt tartja, hogy az ember legnagyobb gazdagsága az a jó, amit másokkal tesz. Nem hiába társalgott egykor a Székelykő árnyékában Adorján Manassé szellemével. A jó pásztor életét adja juhaiért. Életét adta azért az anyaszentegyházért, melytől sokan még az adófilléreket is sajnálják. Életét adta a hazáért, melyet sokan elárultak.”

Az unitáriusok nagy lelki közössége, tengereken innen és túl, mélységes áhitattal hajtja meg az elismerés, köszönet, hála és tisztelet zászlaját a jó pásztor áldott emléke előtt és hálát ad a gondviselő Istennek, hogy őt nekünk adta s megengedte, hogy a neki ajándékképpen adott fény sugarak a mi életünk útjára is világosságot sugározzanak. Legyen pihenése csendes, drága emléke áldott!

Dr. Kovács Lajos

A temetés napján, január 11-én délelőtt 10 órakor dr. Erdő János h. teológiai tanár megható imája után, iskolás növendékek sorfala mellett szállították át főpásztorunk tölgyfakoporsóját a püspöki palotából a templomba. A templom piarán felállított ravatal mellett palatos lelkészek és torockói díszruhás férfiak állottak őrt. A koporsót a rokonság, az egyház, az egyesületek és tisztelőinek koszorú vették körül. Dél-előtt és délután folyamán százával keresték fel a hívek és tisztelők a koporsót, hogy a nagy halott iránt leróják mély bánatukat és tiszteletüket.

Már a kora délutáni órákban hatalmas tömegben vonult fel Kolozsvár magyarsága és a vidéki esperesek, lelkészek és hívek közül többen, akik a nehéz utazási viszonyok mellett a temetésre eljuthattak. Eljött Torockó népének küldöttsége, hogy szeretett volt papjának a végső tiszteletet megadja.

A templom zsúfolásig megtelt gyászoló közönséggel. A testvéregyházak képviselőiben ott voltak Vásárhelyi János ref. püspök, Boga Alajos pápai prelátus és az egyh.-megyei tanács számos tagja, Péter Gusztáv evang. lelkész, dr. Hintz György főgondnok, Curea Laurentiu gör. keleti egyháztanácsos és Baliban Virgil gör. katolikus főesperes. A Bolyai Tudomány Egyetemet Csögör Lajos rektor, Buza László, Tulogy János és Jordáky Lajos professzorok, a Tankerületi főfelügyelőséget Hadházy Sándor tanker. főigazgató képviselték. A Magyar Népi Szövetség küldöttsége Kurkó Gyár.ás országos elnök vezetésével jelent meg.

A gyászszertartás Útő Lajos kereszturkői esperes áhitatos imájával kezdődött. „Hozzád megyek Uram” kezdetű közének elhangzása után dr. Simén Dániel teológiai tanár mondott gyászbeszédet János ev. 10. r. 17. v. alapján: „... mert én az én életemet leteszem, hogy ismét felvegyem azt.” Beszédében jellemezte és kiemelte, hogy Józán püspök a magyarországi unitárius misszióknak milyen lelkes apostola, hirdetője volt. Rádiós beszédei világos, közérthető irányú és emelkedett szónoki előadásuk folytán eseményszámba mentek. A másvallásúak nemcsak élvezettel hallgatták, hanem elismerőleg emlegették. Életének középpontjában a család állott. Számára családdá szűkült a világ és világgá tágult a család. Ebben a családban mindenkiért küzdött, mindenkit szeretett. Életének ez volt fő jellemvonása. Egyházát és a magyarságot is családnak tekintette s mint jó pásztor örködött állandóan felette.

A gyászbeszéd után dr. Gál Miklós egyházi főgondnok búcsúzott el az egyetemes unitárius egyház, az E. K. Tanács és az összes egyházi intézmények, egyesületek nevében.

A gyászmenet élén fiatal diáklányok vitték a koszorukat. A koporsó előtt sorakozott fel a torockóiak díszbeöltözött népi küldöttsége. Az összes kolozsvári harangok zúgása közben kísérté ki a gyászoló sokaság a házsongárdi temető Fekete Pál-féle családi sírkertjébe, ahol még életében megjelölte a sírhelyét.

A sírnál dr. Kiss Elek egyh. főjegyző-püspökhelyettes búcsúzott el a főpásztortól, megemlékezve arról az áldozatos, munkás, szeretetteljes és megértő egyházfőről, ki a jó pásztor buzgalomával vezette egyházát. Végül Benczédi Domokos torockói lelkész mondott búcsút Torockó egykori papjának, ki 1896-ban ott kezdte lelkészi működését.

Ezután a koporsót „Mint a szép hives patakra” kezdetű zsoltár hangjai és a fájó szívek könnyhullatása mellett leeresztették a sírba.

EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÜNK

Az Egyházi Képviselő Tanács folyó év február hó 7—9 napjaira egyházi értekezletet hívott össze. Az értekezlet célja az volt, hogy a központ a végzett munkáról és jelen állapotáról tájékoztatást adjon s a vidék tájékozódást szerezzen és tájékoztasson is. A téli idő és az utazási nehézségek ellenére is az értekezleten szép számmal jelentek meg.

Az értekezletet az E. K. Tanács termében dr. Kiss Elek püspökhelyettes nyitotta meg február hó 7-én. Meleg szavakkal emlékezett meg József Miklós elhunyt püspökünkről; emlékének felállással áldoz az értekezlet. A délerdélyi és északerdélyi egyházközségek egyesülésének örvendetes ténye fölött Kóvári Jakab brassói lelkész ad kifejezést s ez alkalomból szeretettel üdvözlí dr. Gál Miklós főgondnokot. A tárgysorozat eredeti tervének elfogadása után az esperesek teszik meg jelentésüket.

1. Dr. Erdő János esperes a kolozs-dobokai körrel teszi meg jelentését. A következő kívánságokat terjeszti elő: 1. Az egyházkör területének nagyobbitása. 2. Nevelés terén: a) a magyarszováti iskola II-ik tantermének befejezéséhez anyagi segítség nyújtása; b) II-ik tanterő beállítás; c) vasárnapi iskolai vezetők kiképzése és anyagi támogatása; d) tanítók anyagi segítése, amíg állami fizetésük rendeződik. 3. Szórványgondozás terén: szórványegyházközségek megszűnésével szükségessé vált szórványterületek új beosztása; b) új szórványgondozók munkábaállítás; c) jelenlegi szórványgondozó lelkészek fizetésének rendezése; d) világi emberek (férfi és nő) bevonása a szórványgondozás munkájába lelkészi átképzés alapján. 4. Kántorképzés. 5. Tanonciskolai tanulók vallásérkölcsi nevelésének intézményes megoldása. 6. Segítségnyújtás a kolozsvári egyházközségnek templomjavítása keresztülvitele érdekében.

2. Az aranyostordai egyházkör esperesi jelentését Arkosi Tamás esperes betegsége miatt Gombási János egyházköri jegyző olvassa föl. Az esperesi jelentés a következő kívánságokat terjeszti elő: 1. Vallásunk tisztítottassék meg a hozzá nem illő elemektől. 2. Vezető állásba csak a cél szentségétől áthatott teljes felelősségtudattal megáldott emberek állíttassanak. 3. Erős egyházi fegyelem lépjen életbe különösen a rendbontókkal szemben. 4. Nevelésügyünket teljesen dolgozzuk át s ahöz teljes mértékben ragaszkodjunk.

3. A küüllői egyházkörről Mátys Gergely esperes ad tájékoztatást. Javaslatait a következőkben juttatja kifejezésre: 1. Felekezeti iskoláink építtassanak ki, okleveles tanítókkal láttassanak el, mert a négy év alatt nagy tanítóhiány állott be. 2. József M. elhunyt püspökünk helye akkor töltsék be, midőn az utazási lehetőségek módot adnak arra, hogy az illetékesek a választáson megjelenhessenek.

4. A marosi egyházkör jelentését a betegség miatt meg nem jelenhetett Halmágyi János esperes helyett Lőrinczi Mihály marosvásárhelyi vallásánár

olvassa fel. A helyzetkép után a következő javaslatot terjeszti elő: 1. A marosvásárhelyi hitoktató lelkészi (esetleg vallásánári) állás töltsék be s államilag is ismertessék el. 2. A mezőszégy, illetve szászrégeni szórványlelkészi állás töltsék be.

5. Nagy Béla esperes felsőfehérköri egyházkörről ad jelentést és tájékoztatást, felsőrákosi és baróti állapotokról pedig Kelemen István esperes. A kántorképzés felkarolását és az ürességben levő énekvezéri állások betöltését sürgeti.

6. A székelykeresztúri egyházkörről Utó Lajos esperes ad tájékoztatást jelentést. A következő kívánságokat fejezi ki: 1. Hitoktatói állás szervezése Székelykeresztúron. 2. Megbízás felügyelőgondnoki munka vitelére egyházköreben. 3. A központ és vidék kapcsolatának fönntartása. 4. Az esperesi munkakör kiszélesítése az ügyek gyorsabb elintézése végett. 5. Kántorképzésünk ügyének megoldása.

7. Bálint Ödön udvarhelyköri esperes egyházköre életéről ad tájékoztatást jelentést. Javaslatai a következők: 1. A bomlasztó szándéku, kötelességüket nem teljesítő hívekkel szemben erős rendszabályok életbeléptetése. 2. Vallásérkölcsi életünk elmélyítése, az istentiszteletek látogatása érdekében minden komoly lépés megteendő. 3. Nyugdíjasainknak ügyét tegyük magunkévá mindnyájan. 4. Egyházi egyleteink munkábaállása érdekében tegyük meg a lehető.

8. A háromszéki egyházkörről Rostás Dénes esperes tesz tájékoztatást jelentést. A helyzetismertetés után a következő javaslatokat terjeszti elő: 1. Iskolaügyi kérdésben szerves egységes központi irányítás. 2. Az egyházi földek gyümölcsötetése kérdésében törvényes helyzet ismertetése. 3. Egyházi nyugdíjú rendezése. 4. Templomlátogatás emelése érdekében sürgős megoldó intézkedés. 5. Egyházközségek nehéz anyagi helyzetén való segítés. 6. Lelkészek anyagi helyzetén való segítés. 7. Egyházi fegyelem megermentése. 8. Szórványkérdés megoldása. 9. A liturgia reformja. 10. Egyháztársadalmi élet központi irányítása és megszervezése (imakönyvek, vallásos elmélkedések, bibliai szemelvények stb.). 11. Lelkészek politikai pártokban való részvétele. 12. A háromszéki felekezeti tanítók felvételének kieszközlése az állami tisztviselők szövetkezetébe. 13. Nyilvántartani állami tanítóinkat s azon lenni, hogy unitárius faluba unitárius tanító kerüljön.

A jelentéseket hosszabb beható vita követte, melyekből kicsendült az egyház szeretetének mély és őszinte hangja. A fölvetett javaslatokat mind magukévá tették a felszólalók, különböző módszereket hozván javaslatba a megvalósítás érdekében.

Február hó 8-án Csifó Nagy László egyházi titkár az egyház belső életéről nyújt tájékoztatást, előadva mindazokat a nehézségeket, melyek a háború okozta károkkal együtt járnak.

Benczédi Pál tanár egyháztársadalmi szervezeteinknek öt évi működését foglalja össze. Jelen feladatai teljesítésére a következő pontokban terjeszti elő javaslatát:

1. Az egyháztársadalmi szervezetek közt építtessék ki az együttműködés olyanformán, hogy minden szervezetnek meg legyen a maga külön feladata egyházunk nagy céljainak szolgálatában.

2. Szervezzük meg egyleteink kiadványainak eladását olyanformán, mint a naptárét, amely csaknem minden esztendőben anyagi sikerrel zárult.

3. Egyházi szervezeteinkben működő tagok között indítsuk be az unitárius vallás öntudatosítását; minden szervezetben működő tagnak adjuk meg az állandó tevékenység lehetőségét.

4. Vegyük tudomásul és adjuk tudomásul mindenkinek, hogy az unitarizmus mély, igaz, őszinte vallásosság, a Jézus szerinti kereszténység s ezt a kereszténységet juttassuk kifejezésre imádságunkban és munkásságunkban.

Urmösi József püspöki titkár általánosan a nevelésügyről tájékoztatja a hallgatóságot. A demokratikus nevelés ügyének átszervezése sok nehézséggel jár, ezek a nehézségek azonban fokozatosan legyőzhetőek.

Özv. Barabás Béláné igazgatónő a Péterffiné, Péchy Kata leányotthonról ad tájékoztatást. Örömmel hallottuk, hogy a leányotthon megszakítás nélkül fennállott s hogy saját konyhát állított föl, s minden lehető megtesz leányaink nevelése érdekében. Az országos nőegylet vezetősége, élén dr. Mikó Lőrincnével történelmi fontosságú munkát végzett.

Major Sándorné igazgatónő az ipari női középiskoláról számol be. Ez az életrevaló és életre nevelő iskola 1944. őszén alakult dr. Mikó Lőrincné fáradozása eredményeképpen. Jelenleg a kollégium épületében van elhelyezve, elzárva az épület többi részétől.

Dr. Bodor András kollégiumi mb. igazgató a kolozsvári gimnáziumról tájékoztat. Az intézet az 1944. évi őszi események alkalmával katonai beszállásolásként volt kijelölve, mégis az intézet rendbe tudták szedni olyan időben, hogy Kolozsvárt legelőször ez az iskola nyílt meg.

Dr. Kovács Lajos teol. akad. dékán a teológiai akadémiáról tájékoztatott. Az intézet rendes időben megkezdődött 1944. őszén s bár két tanár egy ideig s azután egy tanár hiányzott, helyettesítéssel az előadások rendszeresen folytak. A jelen iskolai évben az első évesek száma örvendetesen megsaporodott. Az intézet meghozta azt az áldozatot, hogy az ipari leányközépiskola elhelyezhetése céljából az épület második emeletére költözött.

A tanoncotthonról dr. Simén Dániel tanár, mint mb. lelkész számolt be. Kolozsvárt ma ez az egyetlen ilyenmű intézet. Jelentősége kétségbevonhatatlan, fönntartása nagy gondot okoz. Kolozsvári áldozatkész unitáriusok (Müller, Tana) segítségével az otthont rend-

behozták. A Berde-utcai részen, a kollégium harmadik emeletén van elhelyezve.

Egyházunk külföldi kapcsolatairól *Csifó Nagy László* számol be. A nehéz érintkezési viszonyok mellett is Angliából és Amerikából kaptunk leveleket s ott is várják a régi testvéri viszonyoknak újból való felvételét.

Lőrinczy Zoltán egyházi számvevő az egyház gazdasági helyzetét tárja föl, amely a háborús viszonyok s különösen a pénz elértéktelenedése következtében meglehetősen nehéz.

Adorján Géza aranyostordai felügyelő gondnok a Bors-birtok helyzetéről tájékoztatót. A Torda-környéki harcok sok kárt okoztak a birtokban, épületekben és jövedelmében.

Hadházy Sándor főigazgató a jelentésekhez hozzászólva, nevelésügyünk kérdéseiről tájékoztatót. Helyesnek tartja, hogy ebből a szempontból is meglegyen a nép és tanítója között az érzelmi község.

Február hó 9-én dr. *Simén Dániel* teol. tanár „Az unitárius egyház a nép egyháza” címen tart előadást, az alábbi gondolatmenettel:

Az unitárius egyház „népegyház”, a „nép” szó legteljesebb értelmében. Népegyház jellege önként adódik teológiai felfogásából, mely elveti az „egyedül üdvözítés” és a „kiválasztottság” gondolatát. A keresztény felekezetek közül az unitárius egyház az, amely az Isten egységének, atyaságának és az ember-testvériség gondolatának minden következményét a legvégsőkig levonja.

Népegyház jellege adódik történelmi multjából. A reformáció idejében népmozgalomként jelentkezett s ilyennek megmaradt napjainkig. A nép lelkéből támadt, a néppel harcolt a lelkiismeret-szabadságért s a nép által munkálta Istenországát e földön. Intézményeit nem fejedelmi alapítványok vagy kegyúri bőkezűségek, hanem a nép áldozatkészsége hívta életre s ugyanez a szellem tartja fenn ma is. Kiváló egyéniségeinek munkája társadalmi, gazdasági, kulturális szempontból a népi vonalon mozgott. Gondoljunk csak Bölöni Farkas Sándor „gondoskodó” szövetkeztére, Kriza „Vadrózsáira”, Berde Mózes, Orbán Balázs fejedelmi és fenkölt szellemű alapítványaira.

A népegyház a világvajadás közepette megújodási törekvések nemes lázában él. A mult kötelez. Szervezeti szabályzatunk, szertartásaink, egyháztársadalmi életünk, intézményeink, ételszemléletünk, magatartásunk mind a népegyház szellemében kell, hogy tovább fejlődjék.

Dr. *Kovács Lajos* „Valláserkölcsi életünk” című előadásában a háborúval elkerülhetetlenül velejáró színvonalcsökkenést vázolta és ezzel kapcsolatban rámutatott azokra a feladatokra, melyeket az eddiginél magasabbrendű élet kialakításában az unitárius egyháznak el kell érnie. Leszögezi azt a világos, félreérthetetlen álláspontot, amelyen az unitarizmus áll és amely nem más, mint az evangéliumon alapuló Istenhjt és a jézusi tanításokon felépülő erkölcsstan. Hangsúlyozza, hogy profétálni, apostoloskodni kell, ha munkánk nyomán eredményt akarunk elérni; profétákká

és apostolokká kell válniok az egyházi és világi papoknak egyaránt, akik a megismert igazságot megalkuvás és félelem nélkül, büszkén, bátran és meggyőzően hirdetik a Jézus első tanítványainak nemes szellemében.

Lőrinczi László „Az egyház és a nevelésügy” címen tart előadást. A nevelésben van az egyház jövője s semmi más úton nem sikerülhet úgy a nevelési eszmény, mint az egyházban. Általános értékű, az egyház egész nevelésügyét felölelő dolgozata külön füzetben meg fog jelenni.

Az értekezlet eredményeit dr. *Kiss Elek* püspökhelyettes foglalta össze.

*

Február 10-én ünnepi istentisztelet volt, melyen nagyhatású beszédet Rostás Dénes háromszékköri esperes mondott.

Délután 5 órakor a kollégium dísztermében vallásos ünnepély volt. Ezen a 199. sz. ének elhangzása után bibliát olvasott és imádkozott Lőrinczi Mihály. Megnyitót tartott dr. Kiss Elek. Atwood Himnuszát énekelte a gimnázium énekkara. A mai ember vallása címen előadást tartott dr. Simén Dániel. Mécs László: A mindenség balladája című költeményét szavalta Bustya László. Régi zoltárokat énekel harmonium kísérettel: Gündischné Fogarassy Klára. A lapunk más helyén közölt nyilatkozatot felolvasta dr. Erdő János. Bezárót mondott dr. Gál Miklós főgondnok.

Isten áldása legyen az egyházépítők munkáján!

Benczédi Pál.

Összefoglaló

Egyházi Főhatóságunk, tekintettel a rendkívüli időkre és a napról-napra felmerülő, megoldásra váró, egyházi életünket érintő nehéz és sürgős kérdésekre, folyó év február hó 7–10 napjain Kolozsvárt az egyházkörök, intézményeink és a központi vezetőség bevonásával értekezletet tartott. A értekezlet során megállapította a következőket:

1. Értekezlet szomorú szívvel emlékezik meg Józan Miklós püspök haláláról, aki a legnehezebb napokban példaadó helytállásával és taníthatatlan híhűségével átvette Egyházunkat a veszélyeken, — de ugyanakkor mély megdöbbenéssel és elítéléssel értesül az őt és személyén keresztül Egyházunkat ért méltatlan és igazságtalan támadásról, amely megbotránkozást keltett mindenütt, ahol unitáriusok élnek.

2. Értekezlet örömmel állapítja meg, hogy Egyházunk ma is élő és hivatása tudatában munkáló szervezet, mely jóllehet a nehéz próbák súlya alatt válságos napokat élt át, — de mint a múltban igyekezett, — jelenben is kész arra, hogy feladataival szembenézzen s azokat saját maga és a népnek javára megoldja.

3. Értekezlet megnyugvással állapítja meg, hogy mind történelmi multtal rendelkező, mind az új élet követelményei által életrehívott in-

tézményeink életképesek és a jövő fejlődésének biztos zálogai.

4. Értekezlet a leghatározottabban állást foglal amellett, hogy a világ és az élet Isten nélkül elképzelhetetlen; emberi eszményképének ma is Jézust tartja, kinek tanításaihoz az emberiséget visszavezetni a keresztény egyházak hivatása. Szükségesnek tartja ennek hitelvi megfogalmazását s e cél szolgálatában liturgiánk megújítását.

5. Értekezlet megállapítja, hogy a nevelés az Egyház életkérdése és a világ szükségessége. Ezért felekezeti iskoláinkhoz föltétlen ragaszkodik és az azokban folyó nevelés teljes értékűvé emelésére mindent megtesz.

6. Szociális és segítő munkát kifejtő egyháztársadalmi egyesületeink fontosságát kiemeli, fokozott működését határozottan kívánja.

7. Értekezlet fájlalja azokat a súlyos anyagi károkat, amelyeket az átvonuló háború következtében intézményeink és egyházközségeink szenvedtek. E károk helyrehozása érdekében híveink részéről megnyilvánuló áldozatkészség örömmel tölti el. Szükségesnek tartja, hogy az egyház és intézményei gazdaságilag is annyira megerősödiének, hogy minden időben életképesek legyenek és feladataikat betölthessék. Az unionnak alakított Gazdasági Bizottság működése elé reménnyel tekint és feladatává teszi az újjáépítési tervzet mielőbbi kidolgozását és életbe léptetését. Nyugdíjasaink szomorú helyzete megdöbbenéssel tölti el az értekezlet tagjait s unitárius kötelességének tartja annak mielőbbi orvoslását.

8. Értekezlet megállapítja, hogy vallásközösségünk az erdélyi rögre, mint édesanyjára tekint és testvéri szeretettel viseltetik mindenki iránt, aki ezen a földön él.

9. Értekezlet szükségesnek és helyesnek tartja a legszorosabb együttműködést a többi felekezetekkel, azok vezetőivel, lelkipásztoraival és híveivel.

10. Értekezlet örömmel veszi tudomásul, hogy külföldi testvéreinkkel az eddig is fenntartott kölcsönös és szoros kapcsolat újból feléledt. Ennek elmélyítése céljából hittestvéreinket szeretettel várjuk, meg vagyunk győződve, hogy a kölcsönös jóviszony ápolásával mindannyiunk javát szolgáljuk.

11. Hálával adózunk a Gondviselő Istennek a szívet, lelket megerősítő és termékenyítő tanácskozásért s a kitűzött célok sikeres eléréséhez az ő áldását és segítségét kérjük.

Főhatóságunk ideiglenes jelleggel Lőrinczi László vallásánárt bízta meg székelykeresztúri gimnáziumunk igazgatói teendőivel, akinek lelkes, körültekintő munkája elé bizakodással és szeretettel tekintünk.

CSENDES ÓRA

Meghatva közöljük Istenben boldogult, áldott emlékü főpásztorunk utolsó irását, a 19. század nagy amerikai unitárius egyházi szónoka, Parker Tivadar utolsó templomi szolgálata alkalmával mondott imája gyönyörű fordítását, melyet Püspök urunk néhány nappal halála előtt nyújtott át a szerkesztőnek. Két nem mindennapi férfiú, két, a halálhoz nagyon közel álló, útra készen álló ember örökéletben való hitét sugározza e maradandó értékű imádság.

Imádság

Istenünk, édes Atyánk! aki mindenütt jelen vagy; akit testi szemünkkel nem láthatunk, de szíveinkben hordozunk, ebben a szent órában Hozzád folyamodunk; társalkodni óhajtunk Tevéled, aki nem vagy távol egyikünktől sem, sőt gondot viselsz mireánk, földi gyermekeidre s atyai jóságod számtalan jeleivel körülveszel bennünket. Elődbe számláljuk örömünket és bánatunkat, remény és félelem között a mi jó tetteinket és gyarlóságainkat. S ezenközben, Atyánk! amíg szánjuk-bánjuk elkövetett hibáinkat s arcpirulással valljuk be minden fogyatkozásunkat, hadd töltse be egyúttal emberi keblünket ama szent vágyakozás és nemesebb eszmélet, amely a magasságok felé irányítja törekvéseinket. Oh, Uram! a Te áldott közelségében, szentlelked ihletése legyen mivelünk s tanítson meg bennünket buzgón imádkozni s erősítsen meg minket jóra való igyekezetünkben.

Oh, örök Szeretet! Köszönjük Tenéked atyai gondoskodásodat és a kegyelmet, amellyel elhívtál minket erre a földi életre s napjainkhoz napokat, éveinkhez éveket adtál, elibénk tárva egyúttal a lélek halhatatlanságának szent titkát, amelyet „szem nem látott, fül nem hallott s értelem meg nem foghat“.

A Te áldott jelenlétednek érzetében visszatekintünk a letűnt napokra s megköszönjük az örömet és a boldogságot, amely osztályrészünkül jutott. Megköszönjük az erőt és az egészséget, mely alkalmassá tett minket a kitarító munkára. És köszönjük, hogy a Te áldott atyai gondviselésed mellett örömmel és igaz lelki gyönyörűséggel végezhetjük mindazt, ami reánk bízott.

Áldott légy, mennyei édes Atyánk, hogy családi szent kötelékben egyesítesz minket, ahol hűségben és szeretetben egybekapcsolod a mi szívünket és lelkünket. Áldott légy, hogy ezt a kötelet még szorosabbra fűződ a ringó bölcsőben alvó csecsemők által. Kérünk, adj nekünk mindezekben továbbra is gyarapodást, hogy bennök és általuk növekedjék teremtett világod s a maga idejében meghozza boldogító édes gyümölcseit.

Megemlékezünk, Atyánk! azokról a szomorú csalódásokról, amelyek néhánha próbára tették a mi hitünket. Megemlékezünk azokról a szereteteinkről, akiket időközben Magadhoz szólítottál egy magasabbrendű szolgálatra. És bár nem mindig tudtunk belenyugodni a Te szent akaratodba, köszönjük, hogy a gyász és keserűség sűrű fátyolán keresztül megmutattad nekünk azt a csodálatos világosságot, amelynek fénye mellett mi is fokról-fokra közeledhetünk Tehozzád, akiben a mi elhunyt szeretteink már fölhaláltát üdvöket.

Jó Istenünk, édes Atyánk! fogadd halánkat az örökélet áldott remény-ségéért, amellyel a mi jóbarátainkat a földi élet véghatáránál útra bocsátottuk, tudva, hogy ugyanaz a sors vár mireánk is. A halhatatlanság hitében megerősödvé, bizonyosak vagyunk abban, hogy amint „földi sátorházunk elbomol, épületünk leszer Istennél — örökkévaló“.

Megemlékezünk a Te szent színed előtt, Atyánk-Istenünk! sokrendbéli hibáinkról és tévedéseinkről, amelyeket a kísértő szavára hallgatva, elkövetünk. Megemlékezünk meggondolatlan tetteinkről; a tisztátalan érzésekről, amiket tápláltunk önmagunkban; a gonosz gondolatokról, amiknek nem tudtunk a maga idejében ellentállani. Oh, Uram! szánjuk-bánjuk minden mi hibánkat és bűneinket. Kérünk azért, jó Atyánk! ne tudd fel nekünk, hanem végtelen irgalmaddal és kegyelmeddel fedezd be azokat s bocsáss meg minékünk, gyarló gyermekeidnek, hogy őszinte megbánásunk könnyei között eszentül igyekezzünk a Te szent igéd parancsai szerint élni, egyedül a Te szolgálatodra szentelve még hátralevő napjainkat.

Uram-Istenünk! — Te jól tudod, hogy mi vár mireánk a bizonytalan jövődben. Szent igéd áldott világa mellett mutasd meg azért minékünk a Tehozzád vezető utat. Adj nekünk elegendő testi és lelki erőt, hogy jó kedvvel végezhessük a napi munkát, megnyugvással hordozzuk — ki-ki a maga keresztjét — és soha, de soha meg ne lankadjunk a Te szent szolgálatodban. Hadd legyen az igaz vallás a mi szívünknek oltári lángja! A Te igazságodnak diadalmas ereje lakozzék mibennünk s bírjon minket tisztult szeretetre irántad és embertársaink iránt. Ez vezessen áldozatosságra a kísértés óráiban; ez zabolázza szenvedélyeinket; ez erősítsen meg jóra való törekvésünkben, úgy — hogy egész életünk a Te szent szolgálatodra szenteltetvén, minden szép és jó dologban napról-napra előbbre haladhassunk.

És amikor majd az utolsó óránk elérkezik, hadd tekintsünk Tereád akkor is gyermeki hittel és bizalommal, szent örömmérséssel menve át ama magasabbrendű világba, ahol nincs többé könnyhullatás, nincs többé jaj, panasz s ahol „az igazak fénylenek, mint a nap Istennek országában...“ Amen.

Halottaink

Bácsi Dániel, akinek hősi haláláról egyik régebbi számunkban megemlékeztünk, értesüléseink szerint 1944. november 24-én halt meg 36 éves korában. Teljes katonai pompával temették el az abaújszántói ref. temetőbe. Kérjük a jó Istent, vigasztalja és erősítse özvegyen maradt hitvestársát, bánatos szüleit és testvéreit.

Nemes Nagy Zoltán képzőművészeti főiskolai hallgató 1945. március 14-én, 25 éves korában. hosszas szenvedés után elhunyt.

Barabássy József ny. főerdőtanácsos, erdőfelügyelő, egyházunk buzgó híve, 1945. június 27-én, 59 éves korában, Gyergyó-szentmiklóson meghalt. Az elhunytban dr. Barabássy Albert maroskőri f. ü. gondnokunk testvérét gyászolja.

Id. Bedő Imre ny. énekevezér tanító 1945. szeptemberében Sepsikőrőspatakon elhunyt. Egyházunk egy lelkiismeretes, kötelességtudó, lelkes hívét veszítette el benne. Temetésén érdemeit Székely Kelemen lelkész méltatta. Az egyházi főhatóság háláját és elismerését dr. Kovács Lajos teológiai dékán tolmácsolta. Az elhunytban Bedő Imre sepsikőrőspataki énekevezér-igazgató édesapját gyászolja.

Ürmössy Gyöngyike, Ürmössy Gyula sepsiszentgyörgyi lelkészünk és hitvese, Fazakas Piroska aranykedélyű, drága gyermeke, 3 és fél éves korában elhunyt. Az egész város lakossága őszinte szívvel csztözött a mélyen sújtott család nagy bánatában.

Özv. Osváth Gáborné sz. Katona Róza, életének 78-ik, özvegyiségének 12-ik évében, múlt év november hó 10-én Székelykeresztúron hosszas szenvedés után elhunyt. Katona Sándor székelykeresztúri igazgató-tanítónak és énektanárnak volt a leánya. A szülői háztól magával vitte az egyház és a nevelésügy iránt való szeretetet s ezáltal tudott igazán hivatását betöltő élettársa lenni Osváth Gábor esperes-lelkésznek. Halálát legközelebről gyermekei: Ütő Lajosné, Kiss Károlyné, Osváth Anna, Pál Tivadarné mindannyian tanítónők és dr. Osváth Gábor v. polgármester ezek hozzátartozói gyászolják. Az unitárius egyház pedig egyik leglelkesebb és leghűségesebb tagját veszítette el benne.

Antal József ny. állomásfőnök 67 éves korában Alsórákoson elhunyt. Egyházközsége minden megmozdulásában szerető gondnal vett részt. A teretési szertartást Szén Mihály datki lelkész végezte. Pihe-nése legyen csendes.

Dr. Zoltán Gyula ny. vasuti főellenőr 65 éves korában Brassóban elhunyt. Egyházunk főtanácsának tagja és brassói egyházközségünk főgondnoka volt. Fialéket kegyelettel őrizzük.

Özv. Benkő Árpádné árkosi földbirtokos özvegye, az árkosi egyházközség lelkes tagja és jótévője hosszas szenvedés után elhunyt. Emléke legyen áldott.

Felekezeti elemi iskoláinkat az átalakulás idején igyekeztünk nemcsak megvédeni, hanem a szükség szerint új tanerők beállításával megerősíteni. Délerdélyi egyházközségeink visszacsatolásával 23 iskolánk száma 33-ra szaporodott 67 tanerővel. Három egyházközségünkben (Vadad, Nyárádgálfalva és Nyárádszentlászló) elkészült a tanító 4 iskolánknál, Székelykálban, Nyárádgálfalván, Szentháromságon és Zsákodon van. Az átalakulás nehéz hónapjaiban 1945 áprilistól szeptemberig a magyar egyházak püspökei, a tanügyi vezetőkkel, később a Magyar Népi Szövetség tanügyi bizottságával számos tanácskozást tartottak tanügyi oktatásunk biztosítása érdekében. Természetesen a terveknek és kívánalmaknak mostanáig csak egy kis része valósult meg. Az elemi oktatásnak az volt a főkivánalma, hogy mindegyik magyar egyház bővítsen és szaporítsa, felekezeti iskoláit. Ezzel kapcsolatban egyházunk is óhajtott volna meglévő iskoláin kívül 12 felekezeti iskolát felállítani. Ebben a tervében a Magyar Népi Szövetség tanügyi bizottsága pártolta egyházunkat, azonban végül is a hivatalos tényezők nem járultak hozzá. Így meg kellett maradnunk régi felekezeti iskoláinkkal és arra törekedtünk, hogy az állami elemi iskolákban, ahol magyar nemzetiségű tanulók vannak, a tanítás magyar nyelven történjék. Hiányok és nehézségek még tömegesen állanak előttünk, de reméljük, hogy tanítóink kálváriajárása és iskoláink nehéz problémái lassanként meg fogják szűnni. Északerdélyi felekezeti és állami tanítóink fizetési besorolása megtörtént. Délerdélyben a helyzet kedvezőtlenebb, mert a tanítók besorolásához szükséges iratokat Kolozsvárra, majd az egyház útján Bukarestbe kellett felterjeszteni. Szeretnénk hinni, hogy délerdélyi tanítóink ügye is közelebről kedvező elintézésre nyer. Jövőre vonatkozólag minden módot fel kell használnunk, hogy unitárius vallású tanítóink és énekvezéreink számát szaporítsuk. Erre nem csupán felekezeti iskoláink ellátása szempontjából van szükség, hanem egyházközségeinkben levő számos állami magyar tannyelvű iskoláinknak is. A február első napjaiban tartott értekezlet örömmel állapította meg, hogy kolozsvári, marosvásárhelyi, székelykeresztúri és székelyudvarhelyi képzőkben összesen kb. 140 unitárius tanító növendékünk van, akiknek kántorképesítésre való előkészítése is folyamatban van. Székelykeresztúron Péterffy Gyula zenetanár, Kolozsváron Ajtay József énekvezér-igazgató végzik a kántorképzést, míg Marosvásárhelyen ifj. Lőrinczi Miklós énekvezér oktatja saját buzgalomból a növendékeket. Kívánatos volna, hogy lehetőleg minden tanítónk és tanító-

nők kántorképesítést nyerjen. E. K. Tanácsunk legutóbbi gyűlésében foglalkozott az elmúlt évi tanügyi jelentéssel a tanító ariáinak, akik a bizonytalan helyzetben, nehéz anyagi gondokkal küzdöve is végezték nemes hivatásukat, a kitartásért és kötelességteljesítésért háláját és elismerését nyilvánította.

*

Ipari leányközépiskolánkba, mely működését az elmúlt évben kezdte meg, erre a tanévre 44 tanuló iratkozott be. Az iskola a Kollégium első emeletén, a Teológiai Akadémia volt helyiségeiben nyert elhelyezést. Célja, hogy a leánynevelést egészségesebb, a női lélek adottságainak megfelelőbb irányba terelje. A gyakorlati tantárgyak a női természetnek megfelelő sokoldalú ismereteket nyújtanak. A szakképzettség, a rokonszakok ismerete és megfelelő középiskolai színvonalú elméleti oktatás mellett általános műveltséggel rendelkező, jó iparosokat, tanárnesternőket nevel az iskola és előkészíti az arra törekvőket megfelelő gyakorlati vagy művészi kiképzést nyújtó főiskolákra. Az előjáróság tervbe vette az iskola nyolc osztályos teljes középiskolává való fokozatos kiépítését. Erre és általában egy unitárius leányközépiskolára annál inkább szükség van, hogy végre a Székelyföld és más unitárius vidékek bekapcsolásával egységes unitárius leánynevelő szellem alakuljon ki. Igaz, hogy jelenleg a tanulók nagyrésze másvallású. Ennek fő oka az, hogy a hiányos postaforgalom miatt nem lehetett minden unitárius vidéken eléggé felhívni a figyelmet egy ilyen iskola létezésére. A rendkívüli viszonyok miatt az utóbbi két évben óvakodtak a vidéki szülők gyermekeiket távolabb fekvő városokba küldeni. Így a beiratkozott tanulók nagyrésze helybeli. Remény van rá, hogy az iskola idővel azzá válik, amivé válnia kell, az unitárius leánynevelés alma materévé. Természetesen mint minden kezdő intézménynek, úgy az ipariskolának is, támogatásra van szüksége, mert csak úgy tudhat megerősödni. Tökéire van szüksége, hogy a feldolgozáshoz szükséges anyagot mindig a legmegfelelőbb időben tudja beszerezni és azt feldolgozva, a legcélszerűbben gyümölesztetni. Az iskola ugyanis teljes mértékben önellátásra igyekszik berendezkedni. Ehhez azonban szükséges az unitárius közösség anyagi támogatása lenben, kenderben, gyapjúfonalban, kész vászofélékben, női kézzel tovább dolgozható anyagban, valamint a berendezés előállításához felhasználható fa, deszka, stb. nyersanyagokban.

Az Ipari Leányközépiskola öntudatos unitárius családayákat, a közélet dolgozni tudó és akaró nőtársadalmát kíván nevelni, ezért minden anyagi és erkölcsi támogatást megérdemel.

Leányotthonunk internátusa és önálló konviktusa 7 növendékkal 1945. január 11-én újból megnyílt. Az iskolai év végéig ez a szám 48-ra szaporodott. Egyházi Képviselő Tanácsunk az igazgatói teendőket ellátásával özv. Barabás Béláné tanítónőt bízta meg, aki azóta nagy lelkesedéssel és buzgósággal intézi az Otthon ügyeit. Kovács Margit volt igazgató nő nyugdíjazása rendezéséig felügyelőnői munkakörben teljesít szolgálatot. Az Otthon néhai Péterfi Dénesné Péchy Kata végrendelete és az egyházi Főhatóság határozata értelmében a „Péterfi Dénesné Péchy Kata Leányotthon” nevet vette fel. A nyári szünetben 130-nál több tanuló jelentkezett felvételre, kik közül 70 növendéket el kellett utasítani, felszerelés és helyiség hiányában. Jelenleg a növendékek száma 60, ebből 35 unitárius, 20 ref. és 5 róm. kath., akik díjaik egy részét terményben fizetik s így az élelmezés biztosítva van. A növendékek elhelyezése az Országos Nők Szövetsége segítségével történt, amely az egyháztól bérelt konyahelyiséget és nagytermet ideiglenesen az Otthon rendelkezésére bocsátotta. Azonkívül egy teljes konyhafelszereléssel és az arra rászorulóknak ágynemű- és fehérnemű használatba adásával mintegy 6 millió lei értékben jött az intézet segítségére. A Dávid Ferenc Nőszövetség helyi tagozata különböző bútorokkal és 200.000 lei kölcsönrel segítette ki az Otthont. A növendékek résztvesznek a háztartás minden munkájában, valamint az ételbeosztás, anyagátvitel és anyagkiadásban is. Ezáltal egyfelől hasznos ismereteket szereznek, másfelől pedig meggyőződnek arról, hogy a beadott termény gondos beosztással asztalra kerül. Az intézet legfőbb támogatói és irányítói Dr. Mikó Lőrinczné, id. Hadházy Sándor előljáró elnök és Márton Sámuel ellenőr, akik minden lehetőt megtesznek, a szorosan vett vezetőkkel együtt, hogy az Otthon a növendékeknek a körülményekhez képest, valóban otthonává váljék.

Dakó Bálint és neje Jobb Zsuzsánna olthévi lakosok hősi halált halt Jenő fiuk emlékének megörökítésére az ottani egyházközségnél 3000 lejes alapítványt tettek konfirmáló növendékek emlékkönyvvel való ellátására.

Özv. Szabó Mártonné szül. Barthalis Rebeca medeséri lakos hősi halált halt Árpád nevű fia emlékére 300.000 lejes alapítványt tett székelykeresztúri gimnáziumunknál jó tanuló székely növendékek jutalmazására, akik a magyar történelemért való lelkesedésükben és a magyar népi demokratikus eszményekért való érdeklődésükben a legkiválóbbaknak bizonyulnak. Az adakozók életén legyen Isten áldása!

Örömmel közöljük a hírt, hogy Létay Lajos, kolozsvári gimnáziumunk költőtanára és Lőrinczi Edit 1945. június 20-án házasságot kötöttek. Isten áldása kísérje a fiatal párt közös életútján.

Simén Domokos emlékezete

— 1902—1945 —

Van fájdalom, ami felett nem lehet emélni, csak elviselni lehet, vagy összeroppanni súlya alatt. Ilyen fájdalom Simén Domokos halmási lelkész elköltözése ritkuló sorainkból.

Az egyház, mint tört szívű édesanya gyászolja őt s vele gyászol az a lelkész-nemzedék, amely két évtized alatt Balázs Ferencről elkezdve, annyi nagy reményű, tehetséges fiatal pásztor vesztett el. Szinte pótolhatatlannak látszik a veszteség s vigasztalannak a mi nagy szomorúságunk. De mindez hatványozódik, ha az árván maradt eklézsiára és a családra gondolunk. Milyen ólomsúlya van a gyásznak! Az első ugyan kaphat lelkipásztort, de a szószék ép a legváltóságosabb időben maradt erős kéz, bátor szív, okos fej és rendületlen akarat nélkül, míg a másik mellől, a törékeny hitves s a riadt tekintetű négy árva gyermek mellől örökre kidőlt a család életfája, amelyet repkény sorsuk zöld reménye olyan kimondhatatlan szeretettel és bizalommal ölelt körül, Simén Domokos derékba tört, de nagyszerű élete s kivételes szolgálata kötelez, hogy ne feledkezzünk meg rólok.

Simén Domokos pályafutása időben és térben rövidnek nevezhető. 43 évet élt s szülőfalujától, Homoródszentmártontól Homoróddalmásig érkezett. Csupán egy hegyen ment át, hogy egy mély völgybe érkezék. Rövid útát tett meg, de a rövid út minden szépségét kitaró magasságát, messzelátását s a mélységek minden gyötrelmét megízlelte. Korán árvaságra jutott s mint ki az életével önállóan rendelkezik, kettős célt tűzött ki maga elé: **ép testben, ép lelket nevelni.** Így lett a sportnak és könyveknek szerelmese, sportban és olvasottságban az átlagot jóval meghaladó. Kiváló testi és szellemi vértelével, egészen fiatalon került egyik legtekintélyesebb, de legterhesebb eklézsiánkba, ahol közel két évtizedig a megpróbáltatások pergő tűzében állott. Ez alatt az idő alatt alig volt egyetlen nyugodt perce, de leggyötrelmesebbek a vallásüldözés évei voltak, melyek a középkori inkvizíció rémnapjaira emlékeztettek. Simén Domokos állta a sarat, mint a vértanúk, ha nem is adatott meg neki a vértanúknak kijáró tisztelet; állta, mert kemény volt, hajlíthatatlan, mint a sziklába kapaszkodott székely fenyő. S valóban sziklán állott. Nemcsak a hit szikláján, de sziklaszilárd jellemektől körülvéve. A vallásüldözés sötét évei egyszerű híveink sorában olyan páratlan jellemű és oroslánszívű hősöket termeltek ki, akik nemcsak lelki támaszt nyújtottak, hanem eszményképül szolgáltak Simén Domokosnak. Lelke megtermékenyült ezektől a nagyszerű példáktól s a jelleme érckeménnyé változott. Őt nem lehetett hajlíttani csak összetörni. Erős ember volt, még a gyilkos kór is hosszan, keményen csatázott vele, de erőtudatát felülmúlta szelid-lelkűsége és szerénysége. Ha beszélgettél vele, szakadatlanul az volt a benyomásod, hogy egy szemérmes nagy leánynyal társalogsz. Csak amikor felhőbe

borult a nemes homloka, akkor érezted, hogy egy árva nép roppant gondja nyomja erős, férfias vállát s ha egészen közelférköztél legbensőbb lényéhez, bámulattal fedezted föl, hogy az érc-ember szíve, a „boldog hercegéhez“ hasonlóan olyan, mint a falat kenyér.

Apának jóságos, gondoskodó, hitves-

nek önfeláldozó, barátoknak hű, pásztor-nak kötelességtudó. Alkotásai közül az élete volt a legnagyobb s csak sajnálni lehet, hogy ennek az életnek sok rejtett szépsége és mélysége, zsfolt és hajszolt irama miatt s a korai vég miatt, nem kerülhetett Simén Domokos illetett írói tollára. Életének nagyszerű vonásai így is fennmaradnak s hatnak az idővel, Emléke legyen áldott, pihenjen csendesen!

Dr. Simén Dániel

Megalakult az Unitárius Vasárnapi Iskolai Egyesület

A folyó év február hó 7—10 napjain Kolozsvárt tartott egyházi értekezlet keretében Lőrinczi László székelykeresztúri gimnáziumi igazgató és dr. Erdő János indítványára megalakult az Unitárius Vasárnapi Iskolai Egyesület. Az egyesület célkitűzése: tömöríteni a vallás-erkölcsi munkában résztvevő világi és egyházi afiait, segíteni az egyház vallás-erkölcsi nevelési munkáját.

Az egyesület köri szervezetének kiépítésére és a vasárnapi iskola beindítására az értekezlet, az alábbi afiait kérte fel:

Kolozsdobokai: Izsák Vilmos vallásánár és Gálfalvi Péter s. lelkész, Maros: Lőrinczi Mihály marosvásárhelyi vallásánár, Küllői: Lukács Sándor dicsőszentmártoni lelkész, Székelykeresztúri: Sebe Ferenc magyarországi lelkész, Udvarhelyi: Nagy Ferenc recsenyédi és Kelemen Imre oklándi lelkészek, Háromszéki: Kővári Jakab brassói lelkész, Felsőfehéri: Szén Mihály datki és Nagy Béla segesvári esperes-lelkész. Aranyostorjai: Kökösi Kálmán mész. köi lelkész afiát.

A Vasárnapi Iskolai Egyesület elhatároz-

ta, hogy a vallás-erkölcsi nevelés munkájának elméleti és gyakorlati támogatására kiadvány-sorozatot jelentet meg. Első kiadványként Lőrinczi László székelykeresztúri gimn. igazgató afiának az egyházi értekezleten elhangzott értékes, iránytjelző előadását: „Unitárius nevelés a világ szüksége“ címen jelenteti meg. Ezt követi a vasárnapi iskolai és ifjúsági induló kiadása. A tanév befejezése után pedig a vallás-erkölcsi nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseinek megtárgyalására (tanterv, valláskönyvek stb.) konferenciát hív össze.

A Vasárnapi Iskola Egyesület az angol és amerikai unitárius és szabadelvű egyház-közösségek életében a vallás-erkölcsi nevelés munkáját önállóan, a legjobb eredménnyel végzi. Reméljük, hogy a mi Vasárnapi Iskolai Egyesületünk is hasonló jó munkát és hivatást fog végezni egyházi életünkben.

A vasárnapi iskolai egyesület munkájával kapcsolatos mindennemű kérdésre felvilágosítással szolgál: Lőrinczi László gimnáziumi igazgató, vagy dr. Erdő János, Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Külföldi kapcsolataink. Az 1937. évi oxfordi világkongresszuson volt utoljára együtt a nagyvilág unitáriusságának képviselője. Az 1938. évi hollandiai Bentfeldben megtartott teológiai konferencián már csak kevesen gyűltek egybe, de még a békeség reményében terveket szőttek s a legközelebbi unitárius világtalálkozó helyül Budapestet, idejüül 1940 augusztus havát állapították meg. Dr. Varga Béla püspök 1938 őszén történt felszentelési ünnepségeire az angol, amerikai és hollandiai unitáriusság képviselői helyett már csak üdvözlő sürgönyök érkeztek, mert a közben kitört világválság megakadályozta elindulásukat.

A világegés nagymértékben megpróbálta a nagyvilág unitáriusainak küzdőképességét. Előbb a német protestántizmus haladószellemű vezetőit sujtotta fogság, köztük a nálunk is jól ismert Hermelinck marburgi egyetemi professzort. Beth Károly bécsi professzornak Amerikába kellett kivándorolnia. Egyik menekülő cseh lelkészársunknak Budapesten néhány napra segítséget nyújtottunk. Sok angol unitárius templom sérült meg Londonban és a vidéken is. Az angol unitáriusság londoni neves központja, az Essex Hall, ahol a 18. század végén Lindsey hirdette az unitárius gondolatot, szárnys bombatalálat következtében megsemmisült. Szerencsére éjjel érte a találat s így emberéletben kár nem esett. Sajnálattal vettük a hírt, hogy dr. Capek prágai unitárius lelkész hősi halált halt s hogy a cseh nemzeti egyház többi vezetői közül is haltak meg egy néhányan. Mély megrendüléssel vettük tudomásul dr. Sidney Snow, a

meadvillei Unitárius Teológiai Fakultás igazgatójának, az erdélyi unitarizmus őszinte barátjának 1945 tavaszán bekövetkezett halálát.

A háború folytán megszakadt kapcsolatok kezdenek lassan helyreállani. Egy néhány levél már érkezett angol, amerikai és holland hittestvéreinktől és reméljük, hogy régi, meghitt kapcsolataink rövidesen ismét ki fognak épülni.

Doktori vizsgák a kolozsvári Tudomány Egyetemen. Erdő János hitoktató lelkész, teol. m. tanárt és Vörös Istvánt, kolozsvári gimnáziumunk rendes tanárát 1945 június 30-án kitüntetéssel a filozófiai tudományok doktorává avatták. M. Szász Dénes jelenleg gagy lelkészünket 1945 július havában avatták államtudományi doktorrá. Mindhármukat e helyen is szeretettel köszöntjük és munkásságukra Isten áldását kérjük.

Kolozsvári egyházközösségünk 35 éve hűségesen munkálkodó lelkipásztora, Ürmösi Károly tb. esperes szeptember óta szabadságon van és 1946 július 1-ével nyugdíjazását kéri. Az egyházközösség, melynek ügyeit dr. Simén Dániel mb. lelkész mellett Tana Ferenc, dr. Gyarmathy Árpád és Márton Samu és a kebli tanács irányítják, mindkét lelkészi állásra pályázatot hirdet.

Szent-Iványi Sándor, budapesti vezető-lelkészünket, a magyarországi E. K. Tanács egyházi elnökét a Magyar Vörös-Kereszt elnökévé választották. Szánthó Dénes budapesti afia ugyanekkor központi titkár lett. A nemes emberbaráti munka végzésére Isten áldását kérjük.

Lelkészi kinevezések. 1945. június 1-től kezdődőleg a következő lelkeszi kinevezések történtek: Adorjáni Rudolf Károly szakvizsgázott papnövendék ideiglenes megbízást kapott a szentivánlaborfalvi lelkész helyettesítésére. Nagy Domokos verespataki lelkész Várfalvára, id. Péter Ödön bözödújfalvi lelkész Bözödre, id. Sebe Ferenc muzsnai lelkész Alsórákosra, Kátóna József tarcsafalvi lelkész Lókodra, Nagy Sándor lókodi lelkész Tarcsafalvára, Nagy Ferenc kolozsvári irisztelepi lelkész Recsenyédre, Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész Szentábrahámra, ifj. Sebe Ferenc kadácsi lelkész Magyarzsákodra, ifj. Péter Ödön bordosi lelkész Bözödújfaluba, Nagy Samu körispataki lelkész Bordosra, Zsigmond József gagyi lelkész Kadácsba, dr. Szász Dénes v. szászrégeni lelkész Gagyba, id. Szász Dénes bözödi lelkész Körispatakra, Simó Attila kosordi lelkész Nyárádszentmártonba, Kiss Tihamér kálnoki lelkész Székelymuzsnára, Kővári Jakab kénosi lelkész Brassóba nyert áthelyezést, ill. kinevezést.

Lelkeszi állásáról lemondott Bede Emil recsenyédi lelkész. 1945. szept. 1-től szabadságot kért Ürmösi Károly kolozsvári tb. espereslelkész; helyettesítésével a püspök úr dr. Simén Dániel teol. tanárt bízta meg.

Tanítói, tanítónői és énekvezérei kinevezések. Kinevezést nyert: Molnos Lajos állami tanító énekvezérnek Székelyderzsbe, Gergely Sándor tanítójelölt ideiglenes énekvezér-tanítónak Magyarzsákodra, Kátóna Sára tanítónőnek Küküllődombóra, Molnár Mária tanítónőnek Küküllődombóra, Gálffy Jolán tanítónőnek Magyarzsákodra, Gálffy Mária tanítónőnek Székelyszentmihályra, Pap Zoltán tanítónak Székelyszentmihályra, Frenkó Katalin tanítónőnek Árkosra, Rostás Zoltán tanítónak Bölönbe, Berecz Klára tanítónőnek Bölönbe, Bede Jenő tanítónak Szovátra, Szabó Éva tanítónőnek Firtosmartonosra, Szász Klára tanítónőnek Szentháromságra, K. Nagy Zoltán énekvezér-tanítónak Csikfalvára, Vitális Béla énekvezér-tanítónak Nyárádszentmártonba, Döbös István énekvezér-tanítónak Iklandra, Patakfalvi Jenő énekvezér-tanítónak Magyarzsákodra, Eördögh Ilona tanítónőnek Nyomátra, Kökösiné Gál Eleonora énekvezér-tanítónak Mészköre, Tarcsafalvi Jenő énekvezér-tanítónak Alsófelsőszenyémhályra, Major Venczel állami tanító-énekvezérnek Pipére, Halmágyiné Tóth Ilona tanítónőnek Bethlenszentmiklósról, Kerestély Izabella okl. tanítónő Magyarzsákodra.

Ideiglenes helyettes tanítónak kinevezettek: Szász Balázs Szentháromságra, Török Olga Nyárádgálfalvára, Kelemen Ella Székelykálba, Bereczky Ferenc Szentháromságra és ifj. Nagy Béla énekvezérnek Alsórákosra.

Lelkészeink közül tanítói oklevéllel tanítást vállaltak: 1945/46. tanévre: Csongvai Lajos nyárádszentlászlói, Fülöp Zoltán vadadi és Halmágyi Pál bethlenszentmiklósi lelkész.

A szindi unitárius elemi iskolát megnyitotta és tanít dr. Szathmári Miklós mb. lelkész.

A brassói és nyárádszentmártoni lelkeszi beköszöntőről érkezett tudósításokat jövő számban közöljük.

Vizsgálatok a Teológiai Akadémián. Lapunk megjelenése óta a Teológiai Akadémián az alábbi vizsgák voltak: 1945 június 30-án alapvizsgázott Adám Dénes és Mester Akos elégséges, Kelemen Miklós jó eredménnyel, szakvizsgázott Adorjáni Károly és Gálfalvi Péter, mindketten jeles eredménnyel. Lelkészképesítő vizsgát tett Nyitrai Deák Berta október 15-én jeles és október 18-án Péter Ödön jó eredménnyel. E. K. Tanács engedélyével 1946 február 20-án lelkészképesítő vizsgát tett Adorjáni Károly, Gálfalvi Péter és Székely Gergely, mindhárman jeles eredménnyel. Február 20-án középiskolai vallásstanári vizsgát tett Lőrinczi Mihály m.-vásárhelyi hitoktató-lelkész. **Énekvezérképesítő** vizsgát tettek az E. K. Tanács engedélyével 1945 november 5-én Székelykeresztúron: Major Venczel pipei tanító jó, Molnos Lajos derzsi tanító jó, Marosi Zoltán kissolyosi tanító jó, Pap Zoltán szentmihályi tanító jó, Fazakas Józsefné bözödi énekvezér jó, Patakfalvi Jenő magyarországi tanító jó és Gálfi Mária szentmihályi tanítónő általános jeles eredménnyel. A Teológiai Akadémián 1945 április 23-án kántorképesítő vizsgát tett Kiss Julianna tanítónő orgonából jó, énekből jeles eredménnyel.

Örömmel közöljük a hírt, hogy Péterffy Gyula, László Tihamér, Nagy László, Kriza Gyula, Pap Sámuel tanáraink és Ajtay József kolozsvári elemi iskolánk igazgatója és énekvezér a fogásból szerencsésen hazatértek és szolgálatukat megkezdték. Ezen a helyen is szeretettel köszöntjük minden egyes hazatérő hívünket. A még távollevő hittestvéreink életéért, egészségéért és mielőbbi hazatéréseért pedig imádkozni meg nem szűnünk.

A Középiskolás Lányok Munkaközössége utolsó beszámolója óta folytatta tevékenységét és igen értékes munkát végzett. Munkaközösségünket február 11-én meglátogatta Lőrinczi László székelykeresztúri igazgató. Megbeszélést folytatott a tagokkal s a beszélgetés során elhatároztuk, hogy a hiterősítő napok alkalmával meglátogatjuk székelykeresztúri középiskolás leánytestvéreinket s ugyanakkor tőlük is látogatókat kérünk. A Munkaközösség a Bolyai Tudomány Egyetemért indított segélyezési akcióból is kivette a részét. Ennek javára iskolai és egyéb elfoglaltságok mellett is mesejáték-délutáni rendezett a kolozsvári kamaraszínház helyiségében. Műsorban szerepelt Maeterlick halhatatlan mesejátéka a „Kék madár” Kacsó Mária és Vass Sarolta színpadra való feldolgozásában, továbbá „Erzsi” tündérmese és „Jancsi és Juliska”. A szereplők egytől-egyig jók voltak, különösen kiemelkedtek: Dengyel Ilona, Kacsó Feri, Kiss Emília, Pálffy Erzsébet és Székely Judit. A szereplés mellett a kivitelezés technikai részét illető munkában kitüntették magukat: Bartha Mária, Kacsó Mária, Scheffer Magda és Vass Sarolta. Az előadásnak páratlan erkölcsi és anyagi sikere volt, amit bizonyít az is, hogy a közönségnek megismételt előadás alkalmával is a közönség zsufoltság töltötte meg a termet. A jövedelemből 300.000 Leit juttattunk a Bolyai Tudományegyetemnek. Mindezek mellett Munkaközösségünk a vasár-

napi iskolai munkában is tevékeny részt vesz. Ezzel az eredményes munkával példát szeretnénk mutatni minden egyház-köztség leányifjúságának és nagyon örülünk, ha a mi munkaközösségünk mintájára minél előbb ők is hasonló közösségekbe tömörülnek. *Vass Sarolta* elnöknő.

Ezüstlakodalom. Dr. Kerekes Istvánné, volt brassói főgondnokunk felesége 1945. szeptember 23-án ünnepelte házasságának 25.ik évfordulóját — egyedül, mert férje szerencsétlen véletlen folytán orosz fogásba került. Istentisztelet után szerény családi ebéd volt, ahol a kiterjedt Péterffy-család legöregebb tagja és a Kerekes-család legszűkebb hozzátartozói vettek részt. Az asztalfőn üresen maradt egy teríték s a ráhelyezett ezüst karikagyűrű meg egy szál virág tett tanuságot arról, hogy a huszonöt év előtti fogadalmat megújították s szellők szárnyára bízva útnak indították ismeretlen messzi orosz tájak felé... És hogy a jó hitvest, drága édesapát nagyon hazavárják...

LAPUNK múlt nyár óta különböző nehézségek miatt nem jelenhetett meg. Reméljük, hogy ezután minden hónapban kopogtathatunk vele híveink ajtaján. Tekintettel az óriási nyomdai árakra, lapunk rendszeres megjelenése csak a hívek megértő támogatásával válik lehetővé. Lapunk minél szélesebb körben való terjesztése tehát elsőrendű egyházi közérdek.

Megjelent

Lőrinczi László:

Az unitárius nevelés a világ szüksége

című dolgozata.

Megrendelhető:

Dr. Erdő János vallásstanárnál
Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

Ara 500 Lei.

Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Egyes szám ára 500 Lei.

Minden pénz Márton Sámuel pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Unitárius Közlöny. LVI. évf. 1. szám

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium,
Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Minerva, Kolozsvár 8924. F. v.: Kiss Márton ig.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 500 Lei
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos

LVI. évfolyam 2. szám.
Kolozsvár, 1946. április hó 15.

Nagypénteki bukás — húsvéti győzelem

A bukás emberi mivoltunkhoz tartozik. Kísér, mint fényt az árnyék vagy élénk feszül, mint a gát. Csak az nem tapasztalta lényegét, aki nek nem támadtak vágyai, gondolatai és terve, vagy aki nem próbált... Az óvatosak és félénkek ritkábban s kisebb mértékben ízlelik keserű ízét, a nagyok és merészek gyakran s mérték felett kiveszik belőle a részük. Így vagy amúgy, de mindannyian találkozunk vele holtbizonyossággal.

Azonban titka van a bukásnak. Van elbukás, amelyben minden összeomlik, mint egy mélyrezuhanásban s van olyan, amelyből új élet, győzelem támad. A történelem garmadával ontja az ellentétes példákat. Minket a paradoxonként ható diadalmas bukás érdekel.

Tragikus fenséggel és páratlan bizonyító erővel áll a történelemben Sokrates, Jézus és Dávid Ferenc élete, az erkölcsi nagyság, szeretet és szabadság hőseinek nagypénteki bukása és húsvéti győzelme. Látszólag elbukott mind a három. Nemcsak a kereszten és a várbörtönben, kicsufolt megaláztatásban, hanem a megremült és gyáván lapuló emberi és tanítványi szivekben is... Megszakadt az út, ama keskeny út, amelyen kevesen járnak, de amely a szoros kapun át az örök életre vezet, mert ez az út a bölcs-szív, a szeretet és szabadság szent eszményeivel van kikövezve. Elpattant a húr, amikor legszebben zúgott a zsoltár, csonkán maradt a torony, mely az ég felé sietett... És mégse lett mindennek vége... Hogy miért nem, arra a húsvéti győzelem felel.

Sokrates, a klasszikus görög bölcs, kit azzal vádoltak, hogy tanításával megrontotta az athéni ifjúságot s ezért halálra ítélték, méregpohárral a kezében így szólt könnyes szemű búcsúzó barátaihoz: „Nem haragszom a vádlóimra és bírámra, ti se szomorkodjatok, töltsön el az a bizonyosság, hogy a jó embernek nem törénhetik semmi baja sem az életben sem a

halálban... A búcsú pillanata érkezett, mindenikünk megy a maga útján: én a halálba, ti az életbe. Hogy melyik jobb, az Isten tudja.“

Jézus így imádkozott a keresztfán: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek.“

Dávid Ferenc a vérével írta a börtön falára: „az igazságot útjában semmi sem tudja feltartóztatni...“

Ime a húsvéti győzelem értelme... Az erkölcsi nagyság, a jó ember örök alakja, föléje nő a méregpohárnak, dícsfényével elhomályosítja a pohárban kavargó emberi aljasságokat. A jézusi megbocsátás, irgalmas szeretet túlmutat a Golgotán, a keresztre szegzetten vérző szívvél ugyan, de újra föltámad; az igazság és szabadság útja áttöri a börtönfalakat, mert a nagypénteki bukás nem a végső stáció, nem sirgödre az örök eszmékért küzdő embernek, hanem csak a próbaköve, melynek kiállása a húsvéti győzelemhez vezet.

A magyar nép egyetlen nemzedék ideje alatt kétszer vesztett háborút. S ez a veszteség nemcsak ifjú sorait, színét-virágját tizedelte meg, hanem érzékenyen kihatott egész életére, hitére és erkölcsi világára is. Hogy melyik veszteség fájóbb, gyógyíthatatlanabb egy elvérzett, fogolytáborokban sínylődő, börtönökbe zárt, önmagában meghasonlott, gúnypadra hurcolt nemzet életében, azt jelen pillanatban nehéz lenne megmondani. Egy bizonyos: a legrettenetesebb apokalipszis ment teljesedésbe rajtunk. Fájdalmunk és veszteségünk méreteiben túlcsap a nagypénteki tragédián. Valami velőtrázó ég- és földindulás, ami elvonul felettünk és bennünk. Riadtan kérdezzük: lesz-e a lejtőn megállás, kábultságunkból fölébredés, zuhanásunkból föltámadás!?

Ady szerint „nekünk Mohács kell“, hogy megveretésünkben, bukásunkban eszmélni kezdjünk s esett, bús magyar arccal, de összehajolt fejekkel keressük a föltámadás útját. Vajjon el-

érjük-e, vagy teljesen útat vesztettünk!? Időben és térben közeledünk feléje, hiszen már ide ködlik a Golgota keresztje. De nekünk a lelki megtisztulásban, erkölcsi megjobbulásban, testvéri megbékélésben kell eljutnunk a Golgotáig. Bukásunkból csak úgy lesz húsvéti győzelem, ha lelkünkön átsugárzik a bölcs ember nyugalma, a keresztre feszített Mester hite és szeretete, s a börtön falait döngetők szabadságvágya, ha előmlik rajtunk a szent bizonyosság, hogy Isten a nagypénteki bukásban a húsvéti győzelem csiráját ültette el. *Dr. Simén Dániel*

Húsvét reggelén...

Lassan pitymallik az ég alján. Alig láthatóan. Mint drága sirkövek márványán a halvány eresz, úgy fut végig az égen valami vékony, csodahalk, finom és lágy remegés. De fény már. Halvány derengés a fekete éjszakában. Fák, bokrok, apró rügyek, fehér és lila szirmú virágok megnőnek, kibomlanak s átfut rajtuk valami csodás bizsergés. Az ég alján, már teljesen kész a hajnal s ha a sötét szétbomlik, az éj millió szilánkra reped.

... Lent a Golgota alján, a város édes hajnali álmát pihen. Szobák mélyén a nagypénteki tragédia borzalmaitól megfáradt ember csendes álomba merülve ringatja megtépett idegszárait. Álmodni, feledni akar, mert lelke mélyéig megrázták a Golgotán látott, átélt szörnyű események: a keresztet vivő Mester, a megfeszítés fájdalmas kínjai, az aláhulló ártatlan, vér és az utolsó legemberibb sóhaj: „elvégeztetett“.

... Valaki azonban ébren viraszt, mert az írás mondja „a hétnek első napján pedig jó reggel, még sötét vala, oda méne Mária a sírhoz“. Magunk előtt látjuk a nyirkos és fázós tavaszi hajnali ködben, fekete ruhában, sápadt arccal, vérző szívvel elinduló asszonyt. Könnyes szemekkel halad át az alvó szántásokon, földeken, virágos harmatos réteken, hajlott hátú völgyeken, s az arcáról alápergő könnyecskékre térdre hullanak a zsenge csirák, kibontják tarka, illatos szirmaikat a virágok, sárga rigók és kék cinkék kis fészkeikben kitarják ezüstös szárnyaikat, mintha az ő nagy fájdalomából ők is részt kérnének.

... Így halad az éjszakán keresztül a szenvedő anya s léptei nyomán az éj fekete tollai lehullanak s nem sokára az aláhulló derűs hajnal

csókolja meg a fájdalomban megtört arcát. Valahol már elkészült arany- és rózsaszínű köntösben a húsvéti reggel, hogy pillanatok múlva, szentes lábai elé omoljon, mint egyszer Magdolna ama reggelen a virágos kertben... Az asszony a sírhoz ér. Tekintete a Mestert keresi, hogy bár meggyötört testét láthassa, megkínzott testét fehér lelkének drága gyolcsába takarja, hogy megegyszer anyai kezével végigsimítsa töviskoszorús, vérző homlokán. De nem talál senkit ott. S amint könnyei aláperegnek, s kétségbeesve mered a néma sír felé, egyszer csak hangot hall, mely őt szólítja:

„Asszony, miért sírsz?“ és Mária felelé „Mert elvitték az Uramat, és nem tudom hova tették“. Csodás pillanatok ezek. Az Írás sok szép jelenetet vetít elénk a Mester életéből, melyek késő századok múltán nagy művészek ecsetjét, írók tollát és szobrászok vésőjét ihlették meg, de ma, ha volna annyi erőm, számodra oh ember, síró könnyes világ, ezt a képet Jézust kereső Máriát vetném vászonra, önteném szoborba, mert ezt értenéd meg a legjobban... s alája aranybetűkkel ezt írnám: „a legszebb húsvéti reggel...“ „gyermekét sírató édesanya“.

Életünk tragikus nagypéntekjei után, mikor útunk éjszakából éjszakaába vitt, mikor annyi keserű sóhaj szakadt fel a meggyötört ember lelkéből, mikor annyiszor mondtuk: „Atyám, ha lehet, múljék el tőlem e keserű pohár“, mikor munkatáborokban milliók ették a bánat fekete kenyérét, s úgy álltunk az ígért földjének határánál, mint Mózes, de rá nem léphettünk, és szikláinak üdítő forrásvizéből soha nem ihatunk, ma, ezen a reggelen úgy érezzük, számunkra is el fog jönni

az igazi húsvéti hajnal... Ma milliók számára a húsvéti harangok diadalt, új tavaszt, hozsannát hirdetnek. „Hirdetik az örök szeretet, szépség, jószág diadalát a mulandóság hamis értékei fölött, a láthatatlan örökkévalók győzelmét a látható ideig valók fölött“. De nekünk ma nincs tiszta örömről, a mi húsvéti harangjaink hangjából sok könny, bánat, fájdalom és keserűség száll az Isten felé. A mi életünk felett még ott dereng a nagypénteki köd, s nincs közülünk senki, aki a keserű poharat fenéig ki nem itta volna. Ezért ma ott ülünk szegényes életünk kunyhójában. Utolsó, még el nem adott fehér asztalterítőt borítottunk a kenyeret oly ritkán látó asztalunkra, s alig jutott garas egy néhány hímes tojásra, hogy megörvendeztessük vele azokat, a kik még tudnak mosolyogni... gyermekeinket... Élet és halál, megmaradás vagy elpusztulás nagy kérdései fonódnak bele a húsvéti harangok meleg hangjába. Aztán feltesszük a nagy kérdést? Mi maradt számunkra a mi nagypéntekünk után? Kiegett üszkös romok, melyek valamikor otthont jelentettek, kicsi fiam sok tarka játékoskáiból egy kettőtört síró baba, mely annyi örömet jelentett számára, rongyra tépett menyasszonyi fátyolom, melyben egyszer az Isten előtt örök tavasznak hittem az életet, börtön, melyben ott pusztul férjem, akit visszaimádkozok a mindennapi kenyérért, gyermekem ifjú arca, akit a messzi fogolytáborból mindennap haza várok... mi maradt számunkra?... egy elförött cserép, melyben pirosuskátli hirdette az életet székely kunyhóm kicsi ablakában... mi maradt? egy darabka föld, melybe még egyszer megpróbálok megkapaszkodni... mi maradt nekem?

... apám, testvérem, gyermekem emléke, kik csendes álmukat pihenik falum, városom néma temetőjében.

Életed nagypénteki sirjánál ülő ember, mondd, miért sirsz? Kit keressz? Vajjon meg tudod-e hallani a kérdező Isten hangját? Ő kérdez téged s ha nem is felelsz, úgyis tudom, hogy miért bánatos arcod, miért csüggedt szemed fénye? ... tudom, édesanya, fekete kendődről, kit siratsz ... őt, akit olyan nagyon szeretsz, fiadat, hitvesedet ... kis cserép virágodat, melynek piros szirmai lehulltak, siratod az utolsó barázdát, melyet holnap talán elszántanak téled, ki csiny otthonodat, melyet elhagytál, mikor a gyűlölet földönfutóvá tett... emberek, százak, ezrek, milliók, kit kerestek? őket, akik talán soha föbbé nem jönnek vissza! ... óh, húsvéti reggel, örök Isten, vigasztalj és üzend, hogy egyszer minden ember szenvedő lelkéről felszáll a nagypénteki köd ... Óh Isten, mondd, mikor változtatod e sok könnyet magyar népünk drága gyönygévé?!

... E tavaszi reggelen, húsvét napján, így fonódik egybe a múlt és jelen, s várjuk a holnap boldogabb felvirradását. — Tudjuk, a tegnap „elvégeztetett”, de hinni akarjuk, hogy a jövődő elhozza a diadalmas, igaz élet győzelmét.

... Így beszélgetek Istennel e csendes órában. A földön járok, de lelkem az égbe emelkedik. Teszem apró porszem, de lelkemen ott ragyog az örökélet békés fénye. ... Kinézek ablakomon s látom a kibomló tavaszt, hallom a patakok zenéjét, madarak vidám dalát s érzem, hogy Isten megkondította a világ legszebben csengő harangját... az örök élet tavaszi szent zoltárát!... nem csüggedek, mert tudom, hogy a nagypénteki köd lassan felszáll a világ arculatáról, s a békesség, szeretet, jószág isteni tündérkéi elúzik a gyűlölet, a bosszú, a harag ördögi manóit. Így nyer új, emberibb értelmet és istenibb ragyogást a barázdá, a gép, a fénylő szellem, az egész meggyőitött emberi élet!

S akik ma könnyesen nézünk a tegnap sirjába, egyszer hallani fogunk egy édes, meleg, áldott hangot... hazajöttem a messzi rab-ságból... megnyílt a börtön, érted élek ezután tiszta emberiség... neked termek aranykalászt, mert te munkálsz meg engem... neked bontom piros virágomat székeley ember, ha újra tudsz hinni, bízni Istenben... ez a reggel lesz a mi igazi húsvéti reggelünk.

„Valaki rálehelte a hegyek hó-süvegére, Valaki rálépett a folyók jegére, Valaki délről elindította a darvakat, Valaki pacsirtákat nyilazott a magasba, Valaki fehérbe, zöldbe öltöztette a fákat, Valakinek gondja van, hogy zöldüljenek a vetések. Valaki tavaszt, változást

patakozottatott a világra. Csak belőled nem bir ünnepet csiholni, „Ember“!

„Mert te volnál az Isten dicsősége, — és te vagy az Isten golgotai gyalázata, Ember!

Te volnál az Isten gyönyörúsége: — és te vagy az Isten hét fájdalma, „Ember“!

Te volnál az Isten atyai szelidsége:

— és te vagy az Isten hetedizigleni haragja, hiába állította fel a villámhárítót a Golgotán, „Ember“.

Te vagy az Isten állandó nyugtalansága,

te vagy az Isten boldogtalansága.

Tavaszodj végre akarata szerint, Ember,

és légy az Isten boldog békesége. Ámen.“ *Izsák Vilmos.*

Új lelkész Nyárádszentmártonban

Február 10-én iktatta be a nyárádszentmártoni lelkészi állásba Halmágyi János esperes Simó Attilát. Az új lelkész, akinek eddigi munkáját is jól ismerjük, Luk. 2:14 alapján tartotta meg új gyülekezetében első prédikációját. A beiktatási istentiszteleten Simó Attilát a csikfalvi ref. egyházközség lelkésze, a nyárádszeredai ref. egyházközség, a polgári község részéről a körjegyző és az iskolás gyermekek nevében egy tanuló üdvözölték. Az istentiszteletet követő közebeden, a lelkész lakáson nagyon sokan vettek részt. Több pohárköszöntő hangzott el, amelyek mind az egyház békés munkáját, a testvéri összefogást és a felekezetek közötti egyetértést emelték ki. Azzal az érzéssel távoztunk el onnan, hogy az új lelkész és gyülekezetei között megteremtődött az a közvetlen kapocs, mely nélkülözhetetlen az építő és haladó szellemű egyházépítés munkájában.

A következő vasárnapon a jobbágyfalvi leányegyházközség templomában is ünnepélyes keretek között tartotta meg az új lelkész első istentiszteletét. Jobbágyfalvi híveink és a községben élő más felekezetűek megtöltötték a templomot. Itt is közebedre gyűltek össze és az üdvözlétekből itt is szeretet és ragaszkodás hangzott el a lelkész személye iránt. Jelen volt a róm. kat. plébános is, aki biztosította új lelkészt a testvéri szellemben való

együttműködésről, hogy Isienországa terjedhessen a földön az emberek között.

Simó Attila, Nyárádszentmárton új lelkésze az onnan nemrég Szentábrahámra távozott Máthé Zsigmond lelkész szószékét és munkamezejét vette át. A hozzátartozó egyházközségekben négy felekezeti iskola van, ami a tennivalók tekintetében a legfontosabb lelkészi állásá teszi a nyárádszentmártonit. Mindenestre olyan munkatér nyílt itt meg egy fiatal, de nem tapasztalatlan ember előtt, ami teljes odaadást kíván, hogy a megfelelő eredmény kellő időben mutakozzék. Isten áldását kérjük az új lelkész életére, gyülekezetére és a közös, unitárius szellemű nagy munkára.

A kolozsvári templomjavítás céljára a következő egyházközségek adományoztak: H. karácsonyfalva 100.000 lej, Küküllődombói Nőszövetség 100.000, Bethlenszentmiklós 103.000, Medgyes 120.500, Oklánd 100.000, Torda 50.000, Kolozs 54.000, Medesér 63.350, Dicsőszentmárton 225.000. Midőn a fenti összegeket hálás köszönettel nyugtázzuk s benne az unitárius összefogás bizonyító erejét látjuk, kérjük a többi egyházközségünket, hogy az e célra gyűjtött adományaitak mielőbb hozzánk juttatni sziveskedjenek. Isten áldása kísérje közös munkánkat. Kolozsvári Egyházközség Előljárósága.

Már egyre vékonyabb a szál..

Uj emeletek

A kerítésen bimbós ág
ölelkezik az ifjú nappal,
könnyű tollút pörget a szél,
perdül a bogár s fénybe pattan, —
oh, mozgalmas, fényes világ,
mit is mondhatnék én terólad,
mikor tegnap óta araszt
nőtt a bürök s cinkék dalolnak!

Könnyű vagyok, ruhátalan,
fállabon szökdecselem a kedvem,
incselkedő erő kap át,
hogy a friss fűbe hemperedjem,
mint régi-régi délután,
ha vége volt a tanításnak
s kertünk napsütött oldalán
őríztem a fehérítő vásznat..
kezemben nagy darab kenyér,
arcomon anyám gondossága
és mind a kettő habfehér
és puha és ezerszer drága..

Nyílt a kék dongóvirág,
a kalapomba sóskát szedtem,
száz fűrgé cinke melege
ugrándozott a tenyeremben,
aranypor ült az egresen,
fütyöltem s eliheti bárki:
szállottam tüzön-tengeren,
mint a mesében a királyfi.

Hej, porzólábú szép napok,
hányszor változott már a rím,
mit fütyös kedvem szagatott
az évek futó vásznain!
Komoly vagyok: egyre idébb
fordult szememhez a világ;
ám messze pattant az idő,
ahogy messze pattan az ág,
s hiába nyújtom már kezem,
nem érem el többé soha,
csak felhők közül süt reám
különös, fényes mosolya.

Bizony, életem szebb fele
Szállóban már, virágpórát
nagy sárga dongók röpítik
a szikrázó világon át,
Aranyfutásos szárnyukon
arany hurkokat ver a nap, —
most épp a láthatár fölött,
a föld peremén szállanak..

Vajjon még meddig láthatom
játékos lobogásukat,
mikor nyeli el őket a
messziség vagy a borulat?
Már csak, mint apró karikák,
táncolnak a szemem előtt
s jaj, egyre-egyre vékonyabb
a szál, mi velük összeköt.

Létay Lajos

Valaki azt kérdezte tőlem Ko-
lozsváron, hogy befejeződtek-e már
az építkezések keresztúri ta-
nuló-otthonunkban. Azt válaszol-
tam, hogy nem. A jelenlevő ke-
resztúriak jól megnézték: hogy
mondhatok ilyen, hiszen már mind-
járt egy éve, hogy az új emelet
készen van. Igen, csakhogy én
kétféle építésre, kétféle emeletre
gondoltam. Az egyiknek az építése
tényleg befejeződött. Csak még az
u. n. felavatás van hátra. Ünnepe-
lyes alkalom, hol kifejezésre jutna
egy találó hasonlat: úgy építettünk
otthont gyermekeink számára, mi-
ként a zsidók hajlékot Istennek:
egyik kezükben fegyver volt, a
másikban szerszám. Mégis: vihar
előtt fedél alá kerültek a falak.
Hála érte az Istennek s elismerés
azoknak, kik szívük ügyeként kezdé-
ményezték s meg is valósították a
tervet. Elsők között is pedig elis-
merés intézetünk akkori nagytekin-
télyű igazgatóinak, kik valóban éle-
tük egyik művének tekinthetik a
pompás épületrészt.

Az építés ma is tart. Csakhogy
most már a formát kereső gyermek-
lélek mezején. A megújított hajlék-
nak megújított szellemre van szük-
sége. Ez egyuttal munkamegosztást
is jelent: egyesek közülünk a külső
falak felépítését vállalták, mások az
egészséges berendezésű gyermek-
lélek építését. Ez utóbbi építés most
kezdődött meg csak s még nagyon
távol áll a befejezéstől. Emeletet
építünk újból. Elődeink pedagó-
giájának vastag falaira korszerű új
emeletet rakunk. Ez az építés abban
különbözik a valóságos építéstől,
hogy itt maga az anyag is mozog,
azaz épül. A kőműves nem teszi,
dobja a téglát, hanem vele együtt,
az ő akarásával keresi meg a neki
való helyet a falban, mert hiszi,
hogy csak így lesz erős a téglá-
együttes: a fal.

Közel százötvenen vagyunk a
két emeleten. A nagyok a felső,
a kisebbek az alsó folyósón. Külső
és belső berendezésünk alapmintá-
jával a minden emberi közösségek
őstípusát: a pátriárkális, önkor-
mányzatú családot választottuk. Kér-
déseink megoldásánál így gondol-
kozunk: vajjon a családban ezt
miként oldják meg? S mindig van
válaszunk. Ez természetes is, hiszen
a minta kipróbált és tökéletes: a
családban benne van a tagoltabb

közösségek minden mozzanatának
a csirája.

A családfő s a családi tanács
az otthon törvényhozó szerve. A
szolgálati szerv pedig áll: a zöld
karszallagos otthongazdából, a kicsi
gazdákból és az iródiákból. A
szolgálati beosztást a „róvás“on
hirdetjük. A család tanyákból áll,
a tanyák fesszkekből állanak, s min-
den alakulatnak van u. n. fője.
Szobáinkat, termeinket nem szá-
mokkal jelöljük, hanem nevekkal.
Az elvont mennyiség helyébe a
konkrétabb minőség kerül, mert
eszménykép csak elérhető minőség
lehet. A tanulószobák az utolsó
iskolai évben ott lakott legjobb
bentlakók neveit kapták. Jövőben
azokról a tanulókról nevezzük el a
szobákat, s azoknak a fényképe
kerül a falra, kiket a szoba lakói
a legarravalóbbnak tartanak. A
háló elnevezésénél már nem vol-
tunk ilyen komolyak. Daloslak,
Éheslak, Gyógyítlak stb. „lakok“
hirdetik a lakók hangulatát. Regge-
lenként csendes percet tartunk új-
szerű liturgiával. A tanulók rendel-
kezésére szórakozó termek is álla-
nak. Minden két hétben egyszer
családi tanácsot tartunk, hol álta-
lánosabb kérdéseinket *beszéljük
meg együtt.*

Próbálkozunk nevelés- és kísér-
letlélektani törzskönyvvel is, vala-
mint sok más fogásaival az új neve-
lésnek. Mivel a szolgálat és az
ellenőrzés a különböző alakulatokra
hárul át, a nevelőtanárnak a mun-
kája kimondottan nevelési síkra
korlátozódhatik, melynek áldásos
volta tagadhatatlan.

Próbálkozásaink nevelési szem-
pontból elért eredményeiről más
alkalommal fogunk beszámolni.

Építünk tehát emeletre emeletet,
anyagból, lélekből egyformán, hogy
magasabb legyen minden a mi
egyházunkban, közelebb az Istenhez.

Gellérd Imre.

Kiss Tihamér volt kálnoki, muzs-
nai egyházközségünkbe kinevezett
lelkész atyánk fia a kálnoki egyház-
községből március 30-án távozott
el. Előző este a tisztelőre rende-
zett vacsorán a hívek meleg szere-
tettel bucsúztak volt lelképászto-
ruktól. Lelkészi munkájához új ál-
lomáshelyén is Isten segédelmét
kérjük.

Kereszténység és szociálizmus

A kereszténység és a szociálizmus közötti viszony tárgyalása és taglalása egyáltalán nem új probléma és mégis időszerű ezt a kérdést felvetni, éppen itt és éppen most. Igen, most, amikor az emberi társadalom az elmúlt évekhez, év-tizedekhez viszonyítva öles léptekkel halad a fejlődés útján s minél tovább halogatjuk ennek a kérdésnek a végleges tisztázását, annál égetőbbé válik.

Az elmúlt három napon hiterősítő lelki gyakorlatok voltak. Azoknak a hitelveknek, azoknak az eszméknek és célkitűzéseknek, amelyek az elemi iskola hittanórái óta eleinte öntudatlanul a lelkünkbe szivárogtak, majd később mindinkább tudatosan a sajátunké lettek, ennek a hitnek a megerősítését szolgálták az elhangzott előadások. Most már világosan áll előttünk mindannyiunk Atyjának, Istennek a fogalma; az örök tanító és példaadó Jézus szerepe; a magasrendű emberi eszménykép mibenléte; az egyháznak, mint a lehetőségeket megadó keretnek a feladata — mindezt teljesen tisztán látjuk. Felvetődik azonban most a kérdés: vajjon a mi hitünk, a mi hitünk elképzelései és állásfoglalásai nem csupán az idea világában élnek? vajjon az emberiség jövő társadalmába a vallás, a kereszténység csakugyan úgy fog beilleszkedni, ahogy azt mi szeretnők?

Valóban sokan aggodalmaskodnak és féltő gonddal nézik a vallás jövőjét, ha arra gondolnak, hogy az új társadalom teljesen a valós életen épül fel, kizárólag materiális alapon áll. És ilyenkor az emberekben egy kettős probléma ötlök fel, mert elismerve a társadalmi szabadság, egyenlőség és testvériség eszme helyességét, hajlandóak lennének segíteni ennek az új rendszernek a létrehozatalán, azonban éppen, mert a vallásuk elvesztésétől félnek, rendszerint visszahúzódnak és ellenszenvesnek találják a szociálizmust.

Tény, hogy a szociálizmus teljesen reális talajon áll. Az is tény, hogy a tudománytól támogatva az eszme képviselői igen gyakran burkoltan vagy nyíltan is a vallás ellen támadtak és kétségbevitették létjogosultságát, mondván, hogy a szociálizmus egyedül is képes az embert boldogítani s mivel a vallást sokszor szembeállították az emberi

haladással, erre az elavult, konzervatív, mai nyelven kifejezve reakciós eszmére, világszemléletre nincs szükség.

A vádak jogosultak, ha azt a vallást nézzük, amely a középkorban a legnagyobb terrorral uralkodott az egész emberi élet felett; a vádak jogosultak, ha arra a vallásra gondolunk, amely évszázadokon, sőt több mint ezer éven át a legembertelenebb elnyomást valósította meg, elfojtotta a szabadság eszméjének legkisebb csiráját is, akár szólás-, akár gondolat-, akár gazdasági szabadságról lett légyen szó; a vádak jogosultak, ha a tudományellenes, dogmatikus és minden fejlődést meggátolni igyekvő vallásról beszélünk. Nem jogosultak azonban a vádak Jézus ellen, aki maga is szegény ácsmester fia volt, nem jogosultak a vádak a tanításai ellen, a tulajdonképpeni kereszténység ellen, amelynek mélyebb, igazibb, emberibb és istenibb tartalma van, mint a szociálizmusnak, nem jogosultak a vádak az ellen a vallás ellen, amely Jézus tanításai alapján ugyancsak a szabadság, egyenlőség és testvériség megvalósításáért küzd, de tisztában van azzal, hogy csupán a külső körülmények, a gazdasági és társadalmi helyzet megváltoztatása bármennyire is égetően szükséges, nem elegendő, mert végső célként minden ember boldogsága áll előttünk, ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha mindenki a saját lelkében megleli az élet értelmét, ha mindenki belülről, a lelkében változik meg.

Mi hiszünk abban, hogy az emberiség fejlődik, mi hisszük azt, hogy Isten minket boldogságra teremtett s e felé a boldogság felé állandóan haladunk. Erről győznek meg minket Isten parancsolatai, Jézus tanításai, de maga az emberi történelem is. Egyáltalán nem akadály tehát, hogy a szociálizmus a materiális birodalmat és a vallás a lélek birodalmát igazgassa. Sőt, így van ez jól, így alakulhat csak ki tökéletes összhang a kettő között. Az a vallás, amely világi hatalomra törekszik, anyagi dolgok felett is uralkodni akar s ennek érdekében a tudományt is meghamisítja, éppúgy nem szolgálja az emberiség boldogulását, mint a vallásnélküli szociálizmus, amely fejleszti ugyan a tudományokat; politikai, gazdasági és kulturális,

szellemi szabadságot, egyenlőséget, testvériséget teremt meg, de a lelket valósággal eltorvasztja, kietlenné, sivárrá teszi s az anyag feletti dolgokban csak bizonytalan, kétségbeesett kapkodásokkal botladozik.

A szociálizmus tehát ugyanazt valósítja meg a gyakorlati életben, mint a kereszténység az emberek lelkében. A kettő egymás nélkül reménytelen félmegoldás, mely előbb-utóbb mindkettő válságához vezet; a kettő együtt az emberiség boldogabb jövőjének az ígérete!...

Borsai János Endre,
VI. oszt. tan.

Özv. Pál Ferencné sz. Imecs Rózália életének 78-ik, özvegységének 4-ik évében folyó évi március hó 16-án hosszas szenvedés után meghalt. Pál Ferenc először recsenyédi, utóbb oklándi lelkésznek és esperesnek volt megérett neje. Azok közé a régi nevelésű asszonyok közé tartozott, kik az egyháziasságot és tiszta családi erényeket tartották az élet legdrágább értékének. Pál Ferencné mindennél többre becsülte a lelkészi állást s férjének nemcsak a családi életben vált boldogságává, hanem megosztotta a lelkészi hivatás nemes munkáját is. Igazi papné volt s háza tisztaságát és szeretetteljes vonzó erejét mindörökké megtartotta. Vendégszeretete mindig példás volt, de példás volt mély vallásossága, egyháziassága és adakozó készsége. Rokonai és barátai sohasem fogják elfelejteni jóságát. Ajtay Józsefné Balázs Rózália nevelő anyját veszítette el benne. Temetése március hó 18-án történt meg Oklándon. A háznál Kelemen Imre lelkész teljesítette a szolgálatot, a temetőben Kelemenné Bedő Boriska a Nőegylet, Bárá József pedig a Dávid Ferenc Egylet nevében mondott megható búcsúbeszédet. Emlékét szeretettől áthatott élete és szüntelen munkássága mindig fenn fogja tartani.

Hallottuk, hogy a székelykeresztúri egyházkörben a tél folyamán egyes lelkészek, tanítók és tanárok komolyan foglalkoztak azzal a tervvel, hogy D. F. Ifjúsági Egyleteiket egyházközségi és egyházköri viszonylatban egyaránt életre hívják s új programmal lássák el. Úgy tudjuk, hogy már gyűléseztek is ebben a tárgyban. Szeretnénk többet hallani elinduló munkájuk eddig elért eredményeiről.

Az örök mérték

Részlet a februárban tartott egyházi értekezleten elhangzott előadásból.

Az unitárius hitfelfogásnak az emberiség életében szerepe, újjáalakító sulya és jelentősége van, annak az unitárius hitfelfogásnak, mely a jézusi szellemű életszemléletet tudatosítja a világban. Jövőnk csak úgy lesz, hivatásunkat csak akkor teljesíthetjük, ha be tudjuk bizonyítani a gondolkodó embereknek, hogy hitfelfogásunk a magasrendű emberi élet kialakításának nem akadálya, hanem elsőrendű alkotó tényezője. Az unitárius hitfelfogásnak nyíltan, bátran, félreérthetetlen módon le kell szögeznie, meg kell határoznia legtisztább lényegét, legjellemzőbb sajátosságait, hogy az életet Isten nélkül megépíteni próbálók a mi hitfelfogásunkon keresztül térjenek vissza Istenhez s azt fogadják el fundamentumképpen a jövő kialakításában.

Mindannak, amit hitbeli és erkölcsi tekintetben kiépítünk, egyetlen, legfőbb mértéke van és ez a Biblia. A józan ész és tudományos kutatás szűrőjén keresztül előttünk álló biblia, amelyben elsősorban a Jézus tanításai irányadók Istenhitünk és erkölcsi magatartásunk tekintetében. Vallásos életünk középpontjává kell tennünk a Bibliát, mert ha erről az egyedül biztos alapról letérünk, előbb-utóbb elveszítjük lábunk alól a talajt. Az evangéliumokban rendelkezésünkre álló jézusi tanításoknál megfelelőbb szellemi és lelki fegyverrel magunkat felvértezni nem tudjuk. A Biblia tekintélye ma is elvitathatatlan; ez az egyedüli, eszményi, állandó mérték, mely kortól és időtől független, melyet a modern áramlatok kívánságai szerint változtatni senkinek a kedvéért nem lehet. A jézusi Istenhiten és erkölcsstanon felépülő fundamentum egyszerre ad az embernek teljes szabadságot és biztos korlátot. Van egy határ, mely feltétlen megállást parancsol. Eddig a határig elmeheztünk, unitárius mi voltunkban el is kell mennünk, hogy a fejlődés folyamán kialakuló új embert, a maga új eszméivel és gondolatvilágával, programjával, éppen szabadságunk lehetőségeit szem előtt tartva, hatókörünkbe bekapcsoljuk; de a jézusi tanítás bibliai alapjáról letérnünk egy pillanatra sem szabad.

Nekünk hivatásunk volt és mostantól fogva fokozott mértékben hivatásunk van ezen a földön. Hisz-

szük és valljuk, hogy nélkülünk, az általunk képviselt, hirdetett és megélt fundamentumon kívül az új világot biztos alapra építeni nem lehet. Ehhez a fundamentumhoz kell igazodnia s ha ettől eltért volna, ehhez kell visszatérnie minden főrekvésnek, akaratnak és programnak, mely az ember életének célt, értelmet és tartalmat kíván adni.

Dr. Kovács Lajos.

Lelkeszi beköszöntő Brassóban

1914-ben a brassói unitárius eklézsia szinte végromlásba jutott egyik lelkiismeretlen papja hűtlen sáfarsága miatt. E katasztrófa után állította az egyházi főhatóság néhai Kovács Lajos akkori nagyajtai lelkész az élre, aki áldásos működésével az egyházközséget virágzóvá tette s a gyülekezetet mostani szép templomát, paplakját felépítette.

1942-ben bekövetkezett halála után a főhatóság néhai Fekete Lajos volt ürmösi lelkész személyében föltötte be az üresen maradt lelkészi állást. Papságának ideje alatt szörnyű bombázásokat, ezzel kapcsolatos meneküléseket élt át a város lakosságával, de ő nem lankadó buzgósággal, prófétai lélekkel buzdította, pásztorolta hiveit. Mikor az itéletidőknek ez a része eltelt, 1944. év őszén internálásba került, honnan 1945. márciusában szabadult. Szabadságának nem sokat örvendhetett, mert a kiütéses tifusz 1945. április 25-én magával ragadta.

1945. szeptemberében a püspök úr Kővári Jakab kénosi lelkész nevezte ki az árván maradt gyülekezet pásztorává, ki november 25-én közzöntött be szép ünnepség keretében.

A zsúfolásig megtelt templomban Taar Géza nagyajtai lelkész olvasta fel a püspöki kinevezést. Az új lelkész a Példabeszédek könyve alapján szólott a gyülekezethez: „Adjad a te szívedet nekem.” 26. r. 23. vers. Beszédében rámutatott arra a szerepre, ami a szívé a testben, a társadalomban, az egyházban. Gyülekezetének szívét kérte s cserébe a szíve szerinti szolgálatot ajánlotta.

Rostás Dénes esperes beiktató beszéde után a püspök úr és a teol. akadémia távirati üdvözlétei kerültek felolvasásra. Vasvári Aladár főesperes a róm. kat., Csia Pál esperes a ref. egyház üdvözlését tolmácsolta testvéri érzésekkel. Sorra

következtek a magyar, a száz év. egyház, az ort. izr. egyház és a Magyar Népi Szövetség üdvözlétei. Ürmössy Gyula sepsiszentgyörgyi lelkész a háromszéki kör lelkészei nevében ölelte keblére az új papot. Fazakas József gondnok az eklézsia, Veress Benedekné a nőegylet nevében mondtak istenhozottat. Az üdvözlésekre lelkész külön-külön megkapóan s találóan válaszolt. A templomi ünnepség után népes közebed volt számos pohárköszöntővel. A beköszöntő után rövid idővel befejeződött a két és fél milliós költséggel, a tisztán a hivek önkéntes adományából véghezvitt földgázbevezetés, minek folytán a templomban, tanácsteremben, lelkészi lakban s minden egyházi helységben a földgáz árasztja a barátságos, egyenletes, kellemes meleget.

Isten áldása legyen a lelkész és gyülekezet közös munkáján.

Lázár Elek.

Megjelent Dr. Kiss Elek püspök-helyettes atyánkfia „A világ fejlődése az atom szemléletében” című tudományos munkája. Kapható szerzőnél. Ára 8000 Lei. A könyv ismertetésére jövő számunkban visszatérünk.

Az Iratterjesztő értesíti az érdeklődőket, hogy konfirmációi emlékkönyvecske van, de valószínű közelebről elfogy, Ára 300 Lei. Konfirmációi emlékek, illetve ajánlásoknak igen jó a Szent-Iványi Áhitat kis könyve, ára 500 Lei, meg van fehér, piros és fekete szép kötésben, valamint Pap Domokos Dávid Ferenc életrajza, ára 300 Lei. Ezekhez jön még a posta és csomagolás költsége. — Ezúttal hozzuk tudomására az érdekelteket, hogy az iktatólap elfogyott. Újat csak abban az esetben rendelünk, ha arra többeknek sürgősen van szüksége, mert most a régihez hasonló kitűnő papir nincsen; ami tintaálló papir van, nagyon drága. Akiknek szükségük van iktató lapra, kérjük sürgősen jelenteni az Iratterjesztőnek.

A háromszéki egyházkör elnöksége minden egyházközségben megtartotta az évi vizsgálatot. A vizsgálat alkalmával minden helyen külön keblitanácsi értekezlet és ezt követően vallásos estély volt. Mind a presbiteri értekezlet, mind a vallásos estély a hivek hitéletének elmélyítését szolgálta.

Sófalvi Domokos

(1893–1946)

A szenvedések jegyében született, s mátyurja lett az életnek. — Papi lélekkel állta a csapásokat, példát adva a néma fájdalom keresztényies tűrésére.

Testét a sors keze ütötte, törté: lelkét fia elvesztése tépte, s akkor is imádkozott, mert „Ő a magaságos Isten papja volt”. Tele volt a szíve szeretettel, lelke imádsággal, agya nemes gondolatokkal.

Szeretetreméltó egyénisége, igazságérzete, papi jellege ismert és kedvelt volt hívei előtt, lelkész-társaiból pedig fiszteletet váltott ki az az erős akarat, mellyel az élethez s egyházához ragaszkodva, dolgozni szeretett. Ajakára oda állandósult az a „hálamosoly”, mellyel azoknak segítőterejét köszönte meg, kik mindig fölfogták sorstól rázott, megkínzott testét.

Nem birta tovább. Legyöngült szervezettel állta még az utolsó próbát, lelke azonban nagyon fáradt volt már. Utolsó kívánságával visszavágyott szülőfalujába, honnan annyi édes reménnyel indult el a székelykeresztúri gimnáziumba. Boldog volt, mikor az 1917-ik esztendőnek tavasza megvalósította gyermekkorai álmát s az élet vállaira tette a palástot. Ezzel a palásttal jó vissza Székelykeresztúrra, mint segédlelkész, 1919. augusztusában Kőröspatakra köszönt be, 1921. decemberében csekefalvi pap lesz. 1921. február 22-én nőül veszi Osváth Polixénát, kivel együtt örült, együtt sirt éveken át. Felesége a szenvedések hordozásában az a kifinomult lélek volt, ki tűrő fájdalommal állott szüntelen mellette, s kinek gondos ápolása tartotta meg eddig is az életét.

A csekefalvi papi lakás egyik szobájában fekete fátyollal körülölelve ott áll, mint egy oltáron, az elhalt, egyetlen fiú képe, amely előtt mindennap egymást átölelve imádkozott az apa s az anya. S az édesanya odatehet most még egy képet, körülölelve lelke sóhajaival. E sóhajok elszállanak a budapesti temetőbe fia mellé, összesűrűsödnek a székelyszentmiklósi frissen hantolt sír fölött. Sokat vesztett az egyház-község, körünk, lelkészi karunk, legtöbbit azonban az, kinek vállaira az élet súlyos keresztet tett, s a sors fekete fátyollal nehezítette a fájdalom özvegyi egyenruháját.

Sófalvi Domokosra mindig úgy

emlékezünk, mint aki némán tűrő alakja volt minden megpróbáltatásnak, emberi durva rátámadásnak, s a legmélyebb, lélekbe vágó csapásoknak.

Megkönnyebbülést jelentett számára a halál. Elment a fiához, s most ketten imádkoznak az ittmaradt édesanyáért, az özvegyért.

Áldott lesz mindig az Ő emléke két falú népének szívében, s egyház-körünkben. *Útő Lajos.*

H I R E K

Kedves hiveinknek Isten-től megáldott, kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk.

Az egyre emelkedő nyomdarák miatt lapunk ezentúl új és szerényebb formában jelenik meg. E helyen is nagyon kérjük lelkészeinket és hiveinket, hogy a Közlönyt tegyék szívügyükké és támogassák egész lelkükkel, hogy az minden hónapban rendszeresen megjelenhessék és hirdethesse az újjászülető, mindig időszerű, dadalmas unitárius gondolatot.

A háboruban megrongált és használhatatlanná vált tordai szép templomunk helyreállítási munkálatai befejezéshez közelednek. Az újjáépített templomban Virágvasárnapján volt az első istentisztelet, melyet Dr. Kovács Lajos teol. tanár végzett. A husvétii örömmüzenetet a gyülekezetnek Dr. Kiss Elek püspökhelyettes fogja hirdetni.

Egyházi Főhatóság Kolozsvári Főgimnáziumunk konviktusának felsegélyezésére gyűjtést engedélyezett. Eddig Torda, Kolozs és Dombó értesítettek, illetve küldték el adományait, melyekért e helyen is köszönetet mondunk. Kérjük lelkészeinket, hogy a gyűjtésről sürgősen küldjenek jelentést. Szegénysorsú teológusaink, diákjaink és tanoncaink felsegélyezéséről, mindennapi falat kenyérről lévén szó, kérjük a nemes ügy hathatós támogatását.

Néprajzi muzeumot építenek a keresztúri diákok. Mostanában a keresztúri diákok nemcsak könyvet hoznak az iskolába, hanem téglát is. Muzeumot építünk a tornaterem karzatára. A munka már meg is kezdődött. A gyűjtés a tanulók sorában jó eredménnyel járt. Köművesre nincs szükség: a nép fiai dolgoznak, Molnár tanár irányít, Márkos András tanár és köműves-tanonc pedig hol falat rak, hol freskót fest a friss falra. Énekelve dolgozunk s gyűjtjük a néprajzi anyagot népi-gimnáziumhoz illik is ez a terv.

Vasárnapi iskola

Öcsike gondjai

Nagy Ferenc

*Öcsike a vasárnapot várja —
Nincs e napnak, tudom, sehol párja!*

*Mert mióta a kis játszótársak
Vasárnapi iskolába járnak:
A jó mese garmadával vár
A hugocskák és öcsikék zajára...*

*Meseország tájain keresztül
A kis csapat zsoldárookra csendül...
Súgy hallgatja, tágranyilt szemekkel,
Mit üzen a názáreti Mester...*

*A meghatott parányi szivekben
A nagy Isten megtelepszik menten...
Mosolygása, jósága oly áldott!
Lehozza közénk a mennyországot...*

Megalakult a székelykeresztúri unitárius vasárnapi iskola. Március hó 4-én megszerveződött a „Keresztúri Unitárius Vasárnapi Iskola”, mely magában foglalja az összes Keresztúron tanuló elemi és középiskolai ifjúságot. A vasárnapi iskolai munka két főcsoportra tagozódik: elemi és középiskolai. A középiskolai tanulók munkaközössége négy csoportban kezdte meg munkáját; vezetők: Lőrinczi László, Tóth Katalin, Bede Emil és Gellérd Imre. A vasárnapi iskola élén Útő Lajos esperes-lelkész áll. A vasárnapi iskolai csoportok az első munkagyűlésen megemlékeztek a kolozsvári unitárius kollégium ifjúságáról és a középiskolás leányok munkaközösségéről, melyekkel a legszorosabb kapcsolatot akarják felvenni és kiépíteni. Mindkét szervezetnek társas üdvözlötet küldtek s meghívták, hogy képviseltesék magukat a székelykeresztúri hiterősítő napokon.

A kolozsvári Unitárius Középiskolás Leányok Munkaközössége Barla Ida és Vass Sarolta tagok által képviseltette magát a marosvásárhelyi tanuló ifjúság hiterősítő napján. A munkaközösség képviselőit meleg szeretettel fogadták s lehetőséget nyújtottak, hogy a tanuló ifjúság előtt beszámolhassanak a kolozsvári U. K. L. M. eddigi tevékenységéről, szervezetéről és célkitűzéseiről. Remélhető, hogy a városi tanuló ifjúság egymásközi kapcsolata fokozatosan kiépül s a vasárnapi iskolával együtt megalapozója lesz ifjúsági mozgalmunknak.

TŰZHELY MELLETT

Barátkozás

A barátság olyan virág, kinek a fővét borral kell öntözni. Legalább Józsi a maga részéről ezt a regu-
lát vallja s azt pontosan meg is szokta tartani.

Például most is, hogy ünneplőben a kereszturi sokadalomból eregel hazafelé, látszanak rajta a baráti öntözgetés némi nyomai. Meg-
megáll egy-egy szivarcsinalás céljából s olyankor csendesesen dunnyog-
dogal magában.

A kadácsi uton, amint egy ilyen megállásnál kitekint Pothárd kutja felé, egyik zabpántlikában egy haj-
ladozó embert vesz észre.

— Ne te, ne, hiszen ez Marosi Peti sógor! Az istenuccsegén! — motyogja magában s már sirül is ki az oldalán.

Hogy odaér, kezet fognak s megkérdezik egymást illendőkép-
pen.

— Hát mi jót dolgozódol, sógor — kérdi Józsi.

— Hát né, evel a gyér zabbal piszmozok. Kereszturra jártál? Volt-e nagy gyűlés?

— Volt, volt. Hanem tudod-e mit? Egyet se nyugöldjél ma többet a val a hitvány zabbal. Ugy is mindjárt este van. Gyere lépjünk bé Kobátfalvába. Igyunk meg Ábra-
hám urnál valamit egy pohárral.

Peti végignéz magán, azután egy kicsit szégyenkezve mondja:

— Nem vagyok vidékre öltözve, Józsi. Látod-e még csizmám sincs.

— Egybe lesz, — veti oda Józsi.

Azzal se szó, se beszéd, lekuco-
rodik egy zabkévére s míg az em-
ber hármát pillantana, lekapja bal-
lábáról a módos, keményszáru
csizmát.

— Huzd föl! — biztatja Peti.

Peti vonakodnék, de egy a, hogy Józsival nem jó ellenkezni, kivált ha egy kicsi ital van nála. Azután meg, hiába no, nem ártana egy pohár ital ebben a nyári kutya melegben. Kivált, ha más fizeti.

Elég a belé, nem felik egy fer-
tályórába, már a két félmeziilabas ember a kobátfalvi uton biceg. Kopp-sutt, kopp-sutt, kipp-kopp, sitty-sutt, kipp-kopp, sitty-sutt.

Amikor beálltnak Ábrahám ur-
hoz, a kis eleven zsidó csodálkozva csapja össze a kezét.

— Hát magukat mi lelte, hogy meziiláb vannak?

— Fölmarta a csizma a lábunk, magyarázkodik Józsi.

Hogy egyiknek pontosan a jobb, a másiknak meg ballábát marta föl a csizma, meg hogy a tartalék-
csizmák sem láthatók sehol, az most nem számos.

A földolog most az alkalmas elhelyezkedés.

Szerencsére Ábrahám ur boltjában a pudli s a pad között mindig néhány üres láda szokott ásitozni kifelé a nyitott szádával. Leüléskor hát a meziilábak az üres ládába helyeződnek, míg a csizmás lábak a szabad téren büszkélkednek. Így a tisztességnek az esetleg jövő-
menők irányában elégtételt, Józsi fölveti a nagy kérdést:

— Mit iszunk?

Peti a meghívott vendég szerény-
ségével feleli:

— Nem bánom akármit. Ihatunk bort is.

Erre a félliteresek vándorlása megindul.

Tudnivaló pedig, hogy áztatott tálmosó hamar megcsordul. Ehez képest Józsinak rövidesen nagy kedve kerekedik. Peti hiába ipar-
kodik, nem tudja utólélni. Meg-
indulnak a nóták. Elein a lassu hallgatós járják: „Korond fölött van egy homály”. Majd vidámabb, pattogóbb énekek következnek: „Én nem tudom, e világ, kinek szoros, kinek tág. Hej met neköm e világ se nem szoros, se nem tág.” Közbe-közbe a lábak, már mint a csizmás lábak a padlóhoz ütődnek.

Végére is Józsiban nem fér a buzgóság. Kipattan a bolt köze-
pére s rakni kezdi a táncot. A lábszárütögetés, hiszen kocsonst egy kicsit: csatt-puff! csatt-puff! Nagyobb baj van azonban a boka-
összeveregetéssel, mikor is az éles patkó kellemetlenül csiklandozza meg a Józsi csóré sarkát. Nem is állja sokáig. Megáll Peti előtt s így adja föl neki:

— Peti sógor, baráti ember vagy, szeretlek, hanem a csizmámat add vissza!

Peti is időközben annyi kurá-
zsit vett magába, hogy legalább meg mer sértődni.

Duzzogva rántja le a csizmát s Áron elé hajítja.

— Itt van! Edd meg, ha te a csizmát elébbvalónak tartod a bará-

totnál! — mondja nagy haraggal s míg a másik a csizmahúzással bajlódik, kisajdul az ajtón.

Józsi most immár egész ember. Nagy meglepéssel állapítja meg, hogy mégis csak alkalmasabb állapot két csizma s egy fél barát se, mint fél csizma s egy egész barát.

A bor, a nóta, a tánc, csak foly tovább.

Lámpagyújtáskor Ábrahám úr csendesesen megjegyzi:

— A csendörök ilyen tájt be szoktak ide nézni.

Józsi nem szereti ezt a beszé-
det. A csendörökkel való találko-
zásból kellemetlen emlékei vannak. Hanem azért viláért se mutatna megrizámodást.

— Nekem nem parancsol senki! — ordítja gorombán.

Azonban mégis csak fizet s utra szedelőzködik. Hanem az uton is meg akarja mutatni, hogy ő senki-
től sem fél. Ennekokáért hát tor-
szakadtából ordítja a világ tágassá-
gáról és szorosságáról való nótát. Igaz, csak a falun kívül, Csorgó-
tető táján.

Márkos Albert.

A sepsiszentgyörgyi unitárius egyházközség közgyűlése Székely Dénes atyánkfia tiszteletbeli kebli-
tanácsosnak választotta. Az egyház-
község közgyűlésének e megnyilat-
kozása nevezett atyánkfia részére a keblitanácsosi tisztségben hosszú időn át gyakorolt hűséges magatar-
tásának az elismerése. Az ilyen közgyűlési határozatokban Jézus szólal meg: „Légy hű és neked adom az élet koronáját”.

Hiveink figyelmét felhívjuk Lőrinczi László „Az unitárius neve-
lés a világ szüksége” című dolgo-
zatára. Megrendelhető Dr. Erdő Jánosnál, Kolozsvár, Unitárius Kol-
legium. Ára 500 Lei.

Megjelenik minden hó 15-én.

Minden pénz Márton Sámuel pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bólyai-utca 7. szám